

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VESZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Pulszky Ferenc.

Budapest, május 10.

Nagy volt, meghalt, elfelejtettük. El, mint annyi mást, ki a magyarság ügyének szentelte életét. Nincs Budapestnek u'cája, mely nevét hirdetné, nincs emlékkő, mely élete alkotásaira irányítaná az utódok figyelmét. És az Akadémia is csak most, hat évvel halála után, adja meg neki azt a tiszteletet, melylyel elhunyt tagjai érdemeinek emlékbeszéd alakjában adózik. És ha a közönynek ilyen jégpáncélja borul arra a testületre, melynek csak a tudomány, a szépség és a nagyság kultuszát szabadna üznie, csodálható-e, ha gyorsan felejt a tömeg is? A tömeg, melynek minden testi és lelki erejét az élet anyagi küzdelmei nyűgözik le, a tömeg, mely a szellem harcosaitól várja a lelkét felderítő és felmelegítő világosságot.

Milyen gyöngye lehet ez a világosság, ha hat évig kell erőlködni, míg kihatól az Akadémia hideg terméből; mily kicsiny lehet az a lelkesedés, melynek tüze csak hatévi pislogás után melegíti annyira át a tudós testületet, hogy megemlékezék egy Pulszky Ferencről! Meg arról a férfiról, ki hatvan éven át volt díszes és ékessége, kínél nagyobb szeretettel és több tudással senki sem szolgálta még azokat az eszméket, amelyeknek megvalósításáért kell vagy kellene az Akadémiának küzdenie.

Ama nagyok közül való volt Pulszky Ferenc, kik az igazságot nem a szakszerűség szűk ösvényén keresik, hanem a tudomány kutatásának egész széles területén, de a nélkül, hogy tekintetüket kikerülné a részletekből az, ami az egésznek szempontjából lényeges és fontos. Összefoglaló elme volt, mint mindazok, kik a tudománynak nagy

szolgálatokat tettek. Kik nem gyufaszálakkal, hanem hatalmas faklyákkal világítottak be a rejtélyek mélységeibe. Szelleme ezerfelé szórta a sugarakat, de ezek nem vesztettek intenzitásukból, mert egy nagy gondolat egyesítő lencsésjén vetődtek keresztül. Azon a nagy gondolatán, hogy a tudományban, irodalomban és művészetben csak az maradandó, ami a nemzeti közlélemben gyökerezik, ami belőle fakad ki szükségszerűen és belőle nyeri táplálékát, erejét. E gondolata köré kristályosodik élete egész munkássága, e köré politikai, tudományos és irodalmi tevékenysége. És mert szempontja eredeti volt, szembe kellett kerülnie a körüle nyüzsgő és a régi nyomokat taposó világgal. Harcos volt egész életében. Ahol ideáljával rokonszenvezőkre talált, ott lelkes és hűséges fegyvertárs, ahol eszméivel szembeszállt, ott félelmes ellenség! Törekvései teljesen azonosak a századeleji magyar renaissance törekvéseivel. Ezért lesz Kossuth legteljesebb híve és barátja, ezért ennek, majd a király személye körüli miniszternek-államtitkárja, a magyar szabadságharc ügyének egyik legtüzesebb agitátora, a bécsi forradalom szíziója, majd a magyar emigrációnak Kossuth után legtevékenyebb és legkimagaslóbb alakja.

Amikor látja, hogy az olasz és francia ígéretek nem egyebek szemfényvesztésnél, hogy a nemzeti önértetnek megerősödésétől, Deák Ferenc politikájától kell a jövőendő reményeit várni, a haza bölcséhez csatlakozik. És ha hallgat mint politikus, megszólal mint kritikus, mint archeológus, mint szépiro, de mindig ott van a harcérén és ha nem vezet, hát ösztönöz, biztat, szervez, de mindig teljes hangon, mindig bátran, férfiasan — és mindig a magavágla ösvényen haladva. Nagy, eredeti és büszke szellem... tehát nem népsze-

rüsre termett! Nem is volt az soha. Marogunnya, gyilkos iróniája, a vesébe látó éles tekintete, elméjének boncoló ereje félelmetessé tették, meg nem alkuvó radikalizmusát nem értették és világfelfogásában gyökerező lát-szolgálos inkonzekvenciáit félreértették...

A magyar muzeumi ügy felvirágozása majdnem kizárólagosan az ő érdeme, a magyar publicisztikai, memoir- és utirajz-irodalmat szinte páratlanul álló remekekkel gyarapította, a műtörténet és archeológia egyik legnagyobb tudósa, világraszóló kapacitása; a jogi, történelmi, nyelvészeti, ethnográfiai, esztétikai stb. tudományokat kisebb-nagyobb jelentőségű munkákkal gazdagította és hat év után — elfelejtették!

Ami azonban az Akadémia vétkezett ezzel a nagy késedelemmel emléke iránt, azt jóvá tette most *Concha*, aki az Akadémia megbízásából, fényes közönség jelenlétében tegnap tartotta róla emlékbeszédét. Ez méltó volt a nagy halott emlékére. Frázisok nélkül való, de nagyszabású, Pulszky egész munkásságára és működésére kiterjedő. Aránylag kis terjedelemben sokat mondó, tömören összefoglaló és e mellett történelmi háttérrel az új Magyarországi alakulására és fejlődésére is jellemző világot vet...

Vajha hatása alatt más illetékes körök is felébrednének közönységükből és legálább egy utcatáblával, egy kicsinyke emlékművel gondoskodnának arról, hogy állandóan szemünk előtt lebegjen Pulszky Ferencnek tette, a haza és tudomány szeretetére lelkesítő példája!

Az Akadémia közlése.

Ma délelőtt tartotta ünnepi közléését a Magyar Tudományos Akadémia. A közgyűlésre, amelynek programján a magvas elnöki megnyitó-beszédén kívül egy emlékbeszéd és egy értekezés szerepelt, nagy és

TÁRCA

Pulszky Ferencről.

(*Concha Győző emlékbeszédéből.*)

— A Budapesti Napló tároaja. —

Pulszky Ferenc teljesen német légkörben születik 1814-ben Eperjesen. Kizárólag németül beszélnek családjában, németül az eperjesi társaságban. Magyarul pesztrájától, az iskolai szünidő nagyanyjától s a szüret alatt Mádon tanul. Midőn cserében magyar szóra Miskolcra került Tomka táblabíróhoz, a magyar irodalomról igen kicsinylő volt a véleménye. Szemei a magyar világnak csak itt nyílnak meg Kisfaludy regéitől és Katona Bánk bánjától.

Mindazon befolyások között, melyek Pulszky Ferenc fejlődésének idegen szellemű irányt adtak, a leghatalmasabb volt nagybátyjád, Fejérváry Gáboré. Ez a világlátót, nagyműveltségű, mértő férfi, eltelve nyugoteurópai koszmékkal, kozmopolita hajlamokkal, a magyar közélettel egészen visszavonult; a szatirikus szemével nézte a táblabíróvilágot s irányában a meddő bíráló szerepére szorítkozva, régészeti és művészeti kedvteléseinek, s azon baráti körnek élt, amelyhez többnyire külföldieskedő jofezinus irányu, 1790-ben aulkláristáknak elnevezett férfiak tartoztak, akik közt legnevezetesebb volt a sokat utazott és nyílt házat tartó báró Brudern, továbbá a nagy mecenás és műértő, az utolsó József-korabeli szabadkőműves, gróf Wiczay Mihály. Fejérváry Gábor avatta be szívéhez nőtt, ifju öcsesét a külföldi szépirodalomban, történelmen és régészetben kívül a kornak politikai és szociális eszméibe, de ami a legfőbb, Pulszky neki köszönhetette, hogy a külföldet kora ifjuságában színről-színre láthatta.

Ily nevelés, ily tapasztalatok után Pulszkyban közpályája kezdetén a világlátogárius érzés a tulnyomó éppen akkor, midőn a nemzet teljes erővel törekszik magyarságát az emberi élet minden részében uralomra juttatni.

Pulszky idegen nevelésével, környezetének nem magyar légkörével először e hatalmas nemzeti áramlatba ütközik. Nemzeti ujjászületése Pozsonyban kezdődik. 1838-ban július 16-án látja először, aki e részben sorsát eldönti, Kőlcseyt.

Pulszky Ferenc megérti, megszereti! nemzetét, megkezdí naplójegyzetét magyar vezetését, szívvel, lelkével magyarrá lesz.

Nemzetközi utazásain, melyeken főleg a régészet és művészet megismerésének vágya sarkalja elsősorban, arra a fölismerésre jut, hogy a muzeumokat és múcsarnokokat mily helytelen szempontból, csakis a művészi élvezet s a filológizáló régiségkedvelés szempontjából tekintik. Holott a művészet a nemzetnek legnemesebb virága, mely a nemzetnek legbensőbb valóját a legösszhangzóban fejezi ki. A nemzeti az, ami a márványt kenyérré varázsolja; a művészet kizárólag a nemzetiben gyökerezik; a művészetben csak az marad meg, ami nemzeti; az idegen, bármi kiváló legyen, végül sem tarthatja magát.

A 23 éves Pulszky ennek a zseniális munkájának, mely tele van az egész emberi kultúra minden oldalára kiterjedő mély megfigyelésekkel, a legfőbb becső a nemzeti erőnek ebben a méltóságában rejlik.

A nemzeti erő alkotó hatalmának tételét nem ejti el többé Pulszky s vele törekszik Magyarország egész történetét megmagyarázni, vagy mint ő nevezte, Magyarország filozófiáját nyujtani az Athenaeum 1838 és 1839-iki folyamában, mely 1879-ben lát újra napvilágot az Olcsó Könyvtárban. E dolgozat Pulszky Ferenc nemzeti renaissanceának megpecsételése.

Ami a legmeglepőbb a kis iratban, az a ve-

zér gondolat. Nem a gazdasági megélhetés, nem a művelődés, nem a szabadság, nem a jog, nem a dicsőség és hatalom általában, Magyarország történetének kulcsa Pulszky szerint, hanem a mind-ezeknek a magyar ethnikum szerinti kifejezése.

Pulszkynek e felfogásában van a teljes, az akkori vezéremberkénel erősebb magyar renaissance.

Ami a magyar renaissance vezéremberei a nemzetiről ösztönyszerűleg éreznek, belőle homályosan látnak. avagy, mint Wesselényi, egyesesen félreértnek, azt Pulszky a történelmi értelmi nagytölvégével teszi láthatóvá, benne leli a művészetek gyökereit s nem választja el a civilizációitól és alkotmányos szabadságtól.

Ha Pulszkynek önmagával kellett küzdenie megmagyarosodásáért és részben magát művészi, történelmi, népművei tanulmányaival meggyőzni, viszont az állam és társadalom szabadelvű ujjászületéséért, művészet és tudomány föllendüléséért egész környező világgal föl kell a harcot vennie.

Pulszky az 1840-iki országgyűlésen, bár meggyőző utasítása által különösen a szólásszabadság kérdésében feszélyezve, teljesen a szabadelvű ellenékekhez csatlakozik s vele együtt megkezdí küzdelmeit Magyarország ujjászületéséért.

Megkezdí 26 éves korában, határozott életpálya választása előtt, nem is kenyéradó pálya megszerzése végett, hanem a szeretetnél fogva, melylyel a magyarság, a szabadelvűség, a művészet és tudomány iránt viseltetik.

Pulszky mint életelőt a szerzést, a pénz becsét, a kenyékeresetet soha sem ismerte s midőn vele az emigráció alatt kénytelen is volt, merőben eszköznek vette.

Pulszky Ferencnek sokoldalu, eredeti, különleges, külső figyelmet nem tűró egyéniségét sem határozott életpálya nem irányítja, sem politikai párt- vagy társadalmi osztálytekinetek, sem

előkelő közönség jelent meg az Akadémia disztermében. Ott voltak: *Wlassics Gyula, Plósz Sándor, Láng Lajos* miniszterek, gróf *Osáthy Albin* főrendiházi elnök, *Perceál Dezso, Hegedűs Sándor, gróf Széchenyi Béla, gróf Kun Géza, Berzevics Albert és Kautz Gyula* valóságos belső titkos tanácsosok, *Márkus József* főpolgármester, *Fehér Ipoly* pannonhalmi főapát, *Fraknói Vilmos* címzetes püspök, *Nagy Ferenc* nyugalmazott államtitkár, *Kéty Károly* és *Vécsey Tamás* udvari tanácsosok, *Szalay Imre* miniszteri tanácsos, muzeumi igazgató és a tudós-írnaság igen számos tagja.

Az előnki pódiumon báró *Eötvös Lóránd* elnök, *Szilgyi Kálmán* főtitkár és *Gyulai Pál* foglaltak helyet. Az ünnepi gyűlést báró *Eötvös Lóránd* nyitotta meg hosszabb, érdekes elmélkedéssel.

(Elnök megnyitó.)

Megnyitó beszédében *Eötvös* azon elmélkedik, hogy mért nem elégünk meg a tudós aival a neki adott leihatlan gyönyörűséggel, melyet minden, még a legcsekélyebb igazságunk felfedezése is nyújt? Mért nem elégíti ki őt a tudományunk közlése élőszóval? Mért nem lát ed az magában megegyedést?

Mulékony életünkben arra törekszünk, hogy valami maradandót alkossunk. Enyészett vesző körül minden oldalról, alig van időnk arra, hogy a virág megnyílásában gyönyörködhessünk s azt már fonyadni látjuk, hogynye kecsesgetne ebben a mulékony világban az örökzöld babér!

Akar a költő és a művész, ki képzeletének sugallatára alkotja műveit, akár a higgadtabb tudós is egyaránt ilyen var utalmul, amikor szellemi munkájának eredményét közzéteszi, a maga alkotását és azzal a maga nevét az enyészettől megóvni törekszik. Nemesak a jövő órának, nem is csak a jövő évrnek vagy egy jövő századnak él, biztatja őt az a hit, hogy műve fennmaradhat addig, míg e földön emberek élnek. E hit nélkül talán nem is volna tudományunk és az emberiség haladásá csak azon ügyességek teljesítésében nyilatkoznak meg, melyekkel a pillanat szükségleteit ki tudja elégíteni. Ne tépjük szét ezt a reményt, mely ekként a betű jelenék megmaradásához fűződik.

De vajon elegendő-e az írott jelek, betűk és számok arra, hogy velük összes ismereteinket ki tudjuk jelezni és megóvni az enyészettől. Erre a kérdésre óhajtok felelni.

A jogtudás, a történetírás, a nyelvész, egyszerűval a humanista aligha vetné fel ezt a kérdést. Minthogy magától értődőnek tartja, hogy amit tud, azt el is tudja mondani s a mondottat leírta, eieget tett arra, hogy ismereteit távollevőkkel egy, mint jövő korok nemzedékeivel közölje. Így gondolkoznak a matematikus is, hiszen a számok vonatkozásai és a geometriai alakok viszonyai, melyeket megállapít, betűs és számszavakban teljes kifejezésre jutnak. Még a zoológus, botanikus és mineralógus és mindazok, akiknek tudományuk ezekkel közös alapokra épült, ilyen röviden intézkednek el a dolgot.

Sokkal bonyolultabbnak tűnik fel azonban a kérdés az előt, aai arra a fizikai tudományok álláspontjából tekint. E tudományok körében a természet jelenségeit leginkább oly tényekkel írjuk le, melyek fajlag egymástól teljesen különböző tényezők megnyilvánulásai között fennálló kapcsolatokat fejeznek ki. A szám, két egységnek viszonya és így a számnak leirt jele nem lehet egymagában elegendő e törvényszerű kapcsolatoknak előállítására. Ezért a fizikus, a fiziológus és a csillagász jól

indokolható aggodalommal törekszenek arra, hogy az utókorra írásaikkal együtt mértékegységeiket is álszarmaztassák. E törekvésnek első eredménye a szükségképpen megőrzendő egységek számának lehető megszorítása lett. Térben és időben történelmi minden e világban s ezért a természet jelenségeiben nyilvánuló tényezők, bármilyneműek is lennének, mindannyian azon vonatkozások alapján mérhetőek, melyekben ezekhez állanak. Ebből folyólag végső elemzésben csak két alapegységnek választásáról és megőrzéséről kell gondoskodnunk.

A feladat tehát röviden ez: megállapítani a hosszabb egységét és az idő egységét úgy, hogy azt minden kor gyermeke egyformán használni tudja.

Valami állandóra valami az időben változatlanra van szükségünk. S azt nem találva meg egyes testek méreteiben és egyes testek mozgásaiban, a testeket alkotó anyagok sajátságaiban keressük. Évezredek mulhatnak el, melyeknek lefolyása alatt a földnek képe talán teljesen megváltozik, lehet, hogy kő kövön nem marad s tengerek hullámai fognak háborogni ott, hol ma legpompásabb városaink emelkednek, de azért az egyes anyagok, melyekből ez a formájában megváltozott föld össze lesz téve, megtartandják régi sajátságait. A víz, a levegő az arany s mind a többiek ugyanolyan módon fognak környezetre hatni és külső hatásoknak ellentállani, ugyan úgy fognak melegezni és lehűlni, meggyalni és megóvni és ugyanazon törvények szerint fogják a lényt átbocsátani vagy ragyogóan visszaverni, mint ahogyan mindezt ma teszük.

Egész bizalmunkat ezért abba a feltevésbe helyezzük, hogy a meghatározott kémiai összetételű anyagok sajátságai az időben változatlanok maradnak s így azokat ma a jövőre is érvényesen meg tudjuk állapítani.

Utódaink talán valamikor meg fognak egyezni abban hogy erre a feltevésre egy igazán természetes mértékegységet állapítsanak, mi a letevést legalább arra használhatjuk, hogy segítségével az általunk ma használt mértékegységek egységeit utódainkra átszarmaztassuk.

Valóban, ha korunk alkotásaiból nem is maradna meg semmi egyéb, csak tudományunknak írásban megőrzött foglalatja s azzal együtt, akár csak az a két tal, melyely a jángban izzó konyhasó sárga fényének hullámhosszát, a tömegvagnás állandóját a vízre vonatkoztatva, mai mértékegységeinkben kifejeztük úgy a jövőkor tudása egy porszemnyi konyhasóban és egy paacoknyi vízben megörzve, talánma korunk egész mértékegységet. Vissza tudná állítani azt eredeti mivoltában métert, lített, kilogrammot tudna készíteni, a mi gépeink lérejevel mérni a maga gépeinek munkáját, mindezt ugyanaval a pontossággal, mint amelyivel azt az alapvető két számot ma meghatároztuk és feljegyeztük.

Ez eredmény nem csupán a fizikus kíváncsiságát elégítheti ki, többet jelent ez ennél: a betű diadalát és a betűk jeleiben összes ismereteinknek megővését az enyészettől. Közös érdek ez, mely iránt nem lehet közömbös az, aki bármely ágában is műveli a tudományt, sőt az sem, aki annak haladását, bár csak mint szemlélő, figyelemmel kíséri. Az ilyen érdek gondozása s az avval járó feladatok teljesítése az akadémiák egyik legfontosabb teendője, a mi Akadémiánk is. E legyen méntességem, ha méntességre szorulok, amiért ma talán kissé elvont fejtegetéseimben egy ilyen tárgyval foglalkoztam. Beszédem végére értem. Ünnepnapunk van, azt kérdezhettek valaki, hol marad hát az, aminek ténen hangtozgatása nélkül

nincsen ünnepe hazában, hol marad a hazaszeretet? Azt szívemben hordom, szívünkben hordjuk valamennyien.

Ezzel üdvözlőlvén az itt egybegyűlteket, az ülést megnyitóm.

(A főtitkár jelentés.)

Az éljenzéssel fogadott megnyitó beszéd után *Szilgyi Kálmán* terjesztette elő rövid jelentését.

Az Akadémia múlt évi munkásságáról szóló részletes jelentést a főtitkár az akadémiái értesítő füzetében terjesztvén elő, az ünnepi közgyűlésen csupán a kegyeletes visszaemlékezésnek szentelt néhány szót. A mut évi naggyűlés óta az Akadémia oszlopcsarnoka két ízben volt gyászünnepelel színhely. Szeptember 6-ikán kísérték utolsó útjára *Heller* Agostót, az Akadémia főkönyvtárnokát. Március 19-én vetek búcsut *Tóth Lőrinc*től, irodalmi életünk dicső korszakának utolsó képviselőjétől. A rondes tagok közül még ketten költöztek el. Az egyik *Hajnik Imre*, a másik *Vadnay Károly*, aki mint novellaíró és szerkesztő ért el jelentékeny sikereket. A levelező-tagok közül hatan hunytak el: *Ráth Zoltán*, az ideálisan gondokozó fiatal statisztikus, *Plósz Pál*, az elméletben és gyakorlatban kiváló orvostudományi író, *Steindl Imre*, a legújabb kor egyik legnagyobb építőművésze, *Keleti Gusztáv* esetetel és total jeles művész, műkritikus és író, *Kerekygyártó Árpád*, Széchenyi korának történetírója és *Kunec Ignác*, a Nemzetállamról szóló munka nagyérdemű szerzője. A külső tagok közül elhunytak el: *René de Maulde* történetíró, *Vitkovics Gaber* szerb historikus *Bertrand Sándor* franci archeológus, *Kroner Ferenc* osztrák történetíró és végre a nagy *Vrchow* orvos, antropologus, régiségbuvár és politikus egy személyben.

De voltak az Akadémiának örömapiai is. Ilyen volt *Than* Károly rendes tag 40 éves jubileuma, a Magyar Nemzeti Múzeum százéves jubileuma a kolozsvári Bolyai-ünnepe és még számos emlékünnepe, melyeken az Akadémia képviselte magát.

Allandó kegyelettel őrizi az Akadémia alanítójának, gróf *Széchenyi István*nak emléksztét is. Beszédet, naplói kivonatát, leveleit, kültöldi utazását, tir-lapi cikkeit már régebben kiadta, a Széchenyi-muzeumban már eddig is 1000-nél több ravonatközö vagy reamélekeztető tárgyat gyűjtött össze, állandó Széchenyi-bizottsága pedig elhatározta, hogy főbb munkáit: a Hítel, Világ, Stadium, Kelet Népe, és Politikai programfordékeit új kiadásban köze fogja bocsátani. E munkák új kiadására — ugymond a főtitkár — nemcsak azért van szükség, mert első kiadásuk most már nagy pénzen is csak ritkán szerzethető meg, hanem azért is, hogy a közönség ma is meggyőződhessék, mennyi balgatagságot írnak össze ma már némelyek Széchenyiről, mintha csak az volna a szándékuk, hogy Széchenyit hamis világításban mutassák be a mai nemzedéknek. Széchenyiről — ugymond a jelentés vége — ma azt állítják, hogy „oskás az anyagi erősödés iránt volt érke.” Ha már a mai nemzedék nem ért meg Széchenyi tanítását s nem akarja követni nyomdokait, grizze meg s időnkint frissítse fel legalább a Magyar Tudományos Akadémia az ő nagy alapítója szent hagyományait, hogy az utánuk jövő nemzedék könnyebben visszatérhessen hozzájuk!

Ezután *Concha Győző* ült a felolvasó-asztalhoz, hogy egész korrajzá szélesültem emlékbeszédét *Pulszky* Ferencről elmondja. A nagyszabású tanulmányt, amely monografiának is beillik, kivonatban lapunk tárcá-

egyházfelkezeleti kapcsolatok nem fékezük. Éz által lett ő renaissanceunk tipikus alakja.

Az átalakulás bizonytalan viszonyai tért nyitnak jelene merészségének, találekönyságra készített eleven, finom elmeerejét. Széleskörű világirodalmi tájékozottságával, kultöldi utazásai alatt szerzett tapasztalataival előre látva az új Magyarország megalakulásának esetlegeit, képessé lesz a legkülönbözőbb irányokat méltatni s gondolkodás módja a panaceákban szemben, amelyek ajánlatnak, kivéve az újjászületésnek liberális és nemzeti alapjellegét, menté lesz az illuzióktól, józanná, sőt szkeptikussá válik. Mint természetes következményt fogadja el az újjászületésnek kiszámíthatatlan eshetőségeit s a hozzájuk való alkalmazkodásnak szükségességét. Egyéniségének erőssége teszi nehezen kezelhetővé, az anyagi lét követelményeit tekintetében könnyvérűvé. Innét ered éppugy pazar jószívűsége mindenki iránt, aki bajban van, mint szípkorkázó gunyja ellentelével szemben.

Midőn az illuziók ellen küzd, avagy látszólag ellentétes álláspontok védelmére kel, megütözkönek cinizmusán, mert nem értik nagyszabású egyéniségét. Ez képvisi élete későbbi szakában is a legkülönbözőbb irányú emberekkel barátságos érintkezésre, együttműködésre, ha azokban az emberiség, a nemzet javára gyümölcsöző erőt lát. Senki ugy, mint *Pulszky* nem bírta magát a legkülönbözőbb helyzetekbe beleélni. Senki nem bírta ugy a szakutdós specialista, a hirlapíró, a belletrista, az államférfi, a kenyérkereső szellemi munkás s a gazdag nagyur és szalonember, a világi s a régi zamatu magyar ur állását egyszerre vagy egymás után betölteni. Készsége merész, forradalmi megoldásokra, majd föltétlen meghajlása a tekintély előtt, hűséges kitartása *Kossuth* mellett, amíg a forradalmi ut a nemzetre sikerrel kecsesget, majd erős *Deák*-pártisága, *Szemerének* vádként gondolt, de *Pulszky* megüstéző mondása, hogy mindig va-

kinek függelöke volt, majd *Deáknak*, majd *Széchenyinek*, majd *Kossuthnak*, nála annak fölismérésre vezethető vissza, hogy az újjászületésünkhöz megkivántató eszközök szükségképpen viszonylagosak.

A magyar renaissance legnyugtathatlababb, változatos politikai utakat követő, ezekzeiben erősen opportunistá *Pulszky* nem ismert azonban alkut, nem ingadozott, nem kimélt áldozatot, nem feltette fejét sem, ha élete célját, eszményeit: a magyar nemzeti lét, a magyar társadalom szabadelvű átalakulását, a magyar tudomány és művészet föllendülését látta fenyegetve. Ifjúkora lelkesedésével, az igaz ember hűségével, egész személyiségének odadásával utolsó lehelletőig kitartott a magyar renaissance céljáért.

Pulszky Ferenc 1840 óta lép a nemzeti élet színpadának előterére, mint követ, mint publicista. A 26 éves fiatal követet azonnal bevonják az országgyűlés legfontosabb munkálataiba, megválasztják a külügynek nevezhető országos bizottságba, mely előtt a külhatalmak viszonyairól a kormány a titkos közléseket teszi, jogyzője lesz a váltó- és kereskedelmi s a még sokkal fontosabb büntetőtörvény kidolgozására kiküldött országos bizottságnak.

Pulszky nagy tehetségeit mi sem bizonyítja jobban, mint az a nevezetes rész, mely neki az 1843-iki, elismert jeleségű, eredeti föllégűsü büntetőjavaslat létrehozásában jutott.

A sikereket, melyeket *Pulszky* más téren elért, e kodifikáló működése tette föl a koronát. A nemzetre akkoriban legfontosabb volt országöl erejének, szervezetének kifejtése, ezért helyezük előtérbe *Pulszky*nak a politikai téren kivított állását. Egyénisége, egész szellemi alkotása azonban inkább az irodalmi, a tiszta szellemi munka utalta és sikerei e téren nemcsak épp oly jelentékenyek voltak, de életében akkor is kísérték, midőn amazok elmaradtak.

Archeológiai éleslétéséért 20 éves korában

a római archeológiai intézet levelezőjévé, a magyar Akadémia 24 éves korában Vörösmarty, *Eötvös*, *Toldy* ajánlatára tagjává választotta, angolországi, németül írt utirajza (1837) megnyerte *Menzel* *Literaturblattja* dícséretét; az Atheneumban közzétett *Eszmék Magyarország történetének philosophiájához* (1838, 1839), az *Árvízkitűnybeli Utiválatok* itthon keltettek felűnést. *Pulszky*nak sokféle sikerei meghozták az akadémiái rendes s a tiszteleti tagság bábérát is már 1840-ben és 1841-ben.

*Pulszky*nak publicisztikai munkássága mellett nem szünetelt tudványa a népek benső lelki világába a régészet, a regék, a monádák útján behatolni; archeológiai tanulmányai tovább folynak, népmonda-gyűjtései ebből a korból erednek.

Bécsben, későbbi fontos küldetése színhe-lyén, találja *Kossuth*nak március 3-iki beszéde.

Az országgyűlésnek sem 1843-ban, sem 1847-ben tagjává nem választva, csak mint publicista kísérté figyelemmel az eseményeket. Mint ilyen rögtön föl fogva *Kossuth* beszédének nagy horderejét, azonnal lefordítja s a bécsi márciusi forradalmi hangulatra nagyhatású „Juridisch-politischer Leseverein“ vezérembereivel közli, kiket a beszéd merészsége hasonló merészségre ösztönöz.

Tíz nap alatt Bécsben csakugyan kitor a forradalom s *Kossuth*nak *Pulszky* által forgalomba hozott beszéde lesz programja a diáksággal egyesült tömeg rohamának az alsó-ausztriai rendek háza ellen s közvetlen oka *Metternich* meg aznap bukásának.

A budapesti nép március 15-iki renaissance-ának hírére *Pulszky* is a fővárosba siet, hol neve a miniszterjelöltek közt forog, s 16-ikán este már tagja a közrend-bizottságnak s mint ilyen küldetik Pozsonyba, hogy a főváros lecsilapítására vonassa vissza a *Szemeré* kidolgozta sajtótörvényjavaslatot, melyet a fővárosi ifjuság március 22-én megégetett.

rovatában közöljük. Zugó éjlenzés jutalmazta a nagy-
érdéki emlékbeszédet.

Végül Heinrich Gusztáv olvasta fel értekezését
Magyar elemek a német költészetben cím alatt.

(Magyar elemek a német költészetben.)

Előadásában öszefoglaló áttekintésben ismerteti és jellemzi a német költői irodalomnak azon érdekesebb termékeit, melyek magyar tárgyúak vagy egyéb magyar vonatkozásokat tartalmaznak. A középkorban alig akad ilyen. A német hősmóda keletkezésére beolytak a magyarok, de közreműködésük köre és sulya nem állapítható meg pontosan; az ördögös Klinsor mester csak Magyar Szent Erzsébet közvetítésével lett magyar emberrel; csak a történelmi népdal és a rimkronikák szerzői tartalmaznak magyar anyagot, de oszákis anyagot, bár egyes krónikások jól ismerik a magyar népet és megfordulnak hazánkban. A XVII. század óta ismétlenül földolgozott tárgya a német költészetnek Bánkban története, melyet utóljára 1828-ban Grillparzer alakított meg tragédiává; de ezek a munkák sem rajzolnak magyar jelmezeket és magyar életet, valamint a XVIII. század utolsó évtizedeiben keletkezett bécsi szindarabok sem, melyekben a magyarok rendszeresen csak mint néprajzi kuriózumok szerepelnek.

A XIX. század elején Magyarország is nagyobb mértékben vonja magára a külföldi érdeklődést. Ez új korszak első terméke Körner Zrínyi-dramája, melyben a fiatal költő az öneléadozó hazafiság megtestesítésére a magyar történetnek egy dicső alakját választja ami előtte, gyengébb költői hivatottsággal, már Werther Frigyes és Pyker László is megismertették. Ez időtől mind számosabbak lesznek a magyar tárgyú regények és drámák, de különösen a ballada- és románképző művelészettel szerepeltek költőmunkáinkban huszárak és cigányok mellett magyar történelmi alakokat.

De magyar világot, magyar szellemet és jelömet nem találunk e termékekben. Az első német költő, aki valóban megértette és a költői alakítás magasztalására emeli tudta a magyar világot, a magyar születésű Lenau Miklós volt, kinek költeményei, mint Petőfi találónak mondta, némétül vannak írva, de magyar szelleműek. Legjelesebb tanítványai gróf Württembergi Sándor, aki 1832-ben Tolnai Festetics Ilona grófnővel kelt egybe és „Balatoni képek”-ben főleg huszár- és cigánytematikákat dolgoz föl, és a bajai születésű Beck Károly, aki „Jankó, a magyar csikós” című verses regényében (1841.) egy egyszerű népies történet keretében a Magyar Áldásnek sokoldalú képet rajzolt, eleven, hű és plasztikus rajzokban, irisan lüktető, eleven, erőteljű duzzadó előadásban.

Ezalatt nemzetünk alkotmányos harcrai felkötik a külföldi figyelmet és érdeklődést és a legkiválóbb német politikai latosok ismételve dicsőítik a szabadsárgért elszánt sakra szálló magyarokat. E rokonszeny szenvedélyes bámulattá és elragadtatássá fokozódott 1848-ban, midőn nemzetünk egy merész lépéssel megteremtő a haza minden polgára számára az alkotmányos szabadságot és e szabadság védelmére fegyvert ragad a végveszéllyel fenyegető hatalommal szemben. A rövid eposzra következő iszonyú tragédia a legnagyobb bánatra, elkeseredésre és dühbe tüzelt a német költőket, kik közül ez érzéseknek leg-hatalmasabb kifejezését Heine Henrik adott „1849. októberében” című költeményében, mely a nagy költő legremekesebb alkotásainak egyike.

A felkötött rokonszeny és érdeklődés az ötven-
es években elsősorban abban nyilvánul, hogy a

külföld meg akar ismerkedni irodalmunkkal. És most megindul a fordítók hosszú sora, akik költészetünk legértékesebb termékeit a németeknek és ezek közvetítésével az egész külföldnek hozzáférhetőkké teszik. A régebbi irányú kísérletek (gróf Majláth János 1825-ben és Toldy Ferenc 1828-ban) nem jártak sikerrel, mert akkor nem igen volt mit lefordítanunk. A világirodalomba a magyar költészet csak Petőfi Sándorral lépett be, kit először Dux Adolf (1846) és 1849 óta Kerthény Károly fordították németre. Dux Adolf fordítása nem jutott Németországba és így Kerthény Károly lett Petőfi külföldi apostola. Első fordításai rendkívül gyarlók, de még e sokszor a paródiával határos vonásokból is rögtön leismerték a külföld legjelesebb emberei Petőfi tüneményes nagyságát, ki azóta lángeszéhez méltó helyet foglal el a világirodalomban. A hatvanas évek óta főleg Jókai Mór művei hódítottak német földön — Eötvös József és Jósika Miklós regényei már előbb jelentek meg — és legujabban mind fokozódó sikerrel ültetik át Arany Jánost és Vörösmarty Mihályt és az újabb nemzedék számos termékeit is. A magyar költészet kivirta magának a XIX. század végéig előkelő helyét az egyetemes irodalomtörténetben, amit lényegesen elősegített a magyar nemzet politikai jelentősége, melyet a világ ügyeit intéző nagy államok és népek mind jobban elismernek.

Az előadást megtapsolták, aztán a közlésnek vége volt. Délnak lakomára gyűltek össze az akadémikusok az István löherceg-szállóban.

BELFÖLD

Az országos Rákóczi-ünnep.

Budapest, május 10.

Az ország löiskoláinak ifjusága és vele a főváros közönsége imponzáns módon ünnepelle me meg II. Rákóczi Ferenc emlékét, szabadságharcának két-századik évfordulója alkalmából. Az ünnepély délelött 9 órakor hálaadó istentisztelettel kezdődött az egyetemi templomban, melyet ekkorra már zsutolásig megtöltött az előkelő közönség, közte sok hölgy. Festsői képet nyújtott a kuruc-csapat, mely félkör-alakban a szentély előtt állott föl, a csapattól valamivel távolabb az öreg honvédek foglaltak helyet. Az első padsorokban ott láttuk Kossuth Ferenc függetlenségi pártelnököt, Rathay László és Számáry Mór országgyűlési képviselőket, az ünnepi misét Krizsán Mihály pápai kamarás, szemünáriumi kormányzó celebrálta nagy és fényes segédlettel. Mise alatt a szemünáriumi növendékek énekelték Korbuly Ignác karmester vezetésével Bieger nagymiséjét és régi magyar egyházi énekeket adott elő.

Istentisztelet után megindult a menet az Egyetem-téren, Egyetem-utón, Kossuth Lajos-utón, Kerepesi-úton és Erzsébet-köröten a Royal-szálloda felé. A menetet nyolc kuruc harsonás és négy dobos nyitotta meg, kik régi Rákóczi-indulókat fújtak és doboltak. Utánuk egy szalás kuruclegény Rákóczi zászlaját vitte két apród között s mögöttük haladtak

a Rákóczi-korabeli főurak fényesebbnél-fényesebb öltözékeiben. Büszkén lépdelt a főurak után a párdobórcakacagányos s köcsagos kuruc csapatot, melyet magyar és francia tiszték vezettek. A menetet öt pán-célos lengyel lovas zárta be. A gyönyörű menetet, melyet Nemes Mihály történelmi festő rendezett, az egyetemi ifjak ezrei követték s mindannyian Rákóczi piros és fekete színeiből készült kockárákat viseltek. A felvonulást az utcák gyalogjárójáról sok ezer ember nézte végig, kik már kilenc órakor ott álltak helyükön. A menet félitényeg órákot ért a Royal elé, melynek diszterme már ekkor szorongásig telve volt előkelő közönséggel. Ott voltak: gróf Zichy Jenő, dr. Kéty Károly udvari tanácsos, egyetemi rektor, a rektori méltóság jelvényeivel, Ilosvay Lajos műegyetemi rektor, Halya Ferenc az állatorvosi löiskola rektora, továbbá Kossuth Ferenc, Lovassy Márton, Beöthy Ákos, Lengyel Zoltán, Rákosi Viktor, Holló Lajos és több más országos képviselő, Herman Ottó, Lakatos Miklós és számos más előkelőség.

A matiné 11 órakor kezdődött s elsőnek Rákosi Viktor kiáltotta ki Rákóczi üzenetét, melyet 1703. május 11-én adott tudtára a kurucoknak Huszti város piacán. Az izenet így hangzik:

(Rákóczi izenete.)

Rákóczi heroldja beszél. Kürtösök, fujjátok meg előttem a harsonát; tüdőkök szakadtából. Fujjátok, mert kell, hogy erősebben szöjdon az Utolsó Kelet trombitájánál mely csak a balálon kell hogy erőt egyen: de ezen mű harsonáknak föl kell rázniok a tunya közömbösséget. Ili kell öbroszteniök az el-vesztett hitet, vissza kell csinálniok az elfutó reményt. Vérnek palakzatát, talvainknak lángolatát hirdesse ti nektek, de vérben fürdőben, tüzben megtisztulva a szabadság anyagala fog hadaink élére röpenni és zászlókat diadalra vezetni Erdéink melyén már gyülekeznek a szabadság bujdosó farkasai; a tűzhe-lyük szeldi fényétől áztatva magyarok, akik inkább választották a vadállat zordon világát, mintsem hordozzák a rabság bus igáját. — Ime a Beszkidekről a tavasz elovadt hőlévével egyetemben szakad le se-regünk a rónáságra s ahogy az olvadás duzzasztja vizeiket, úgy duzzasztja hadunk a magyar bátorsá-gát, erejét, önmagába velett bizodalmat. KONDULJANK meg a baranzok; egyik torony adja által a másinak a hangot: röpüljön végig a völgyeken, ne álljon meg szirtfalaknál; szökkenjen által a vizeken és mély-egészen, rázza föl a népet, akár édes álmából akár veretékies munkájából. — Nincs á munk más, csak egy; nincs munkánk más, csak egy. Á munk a haza szabadsága; munkánk a haza felszaba-dítása. — Fegyverre, magyarok! — Egyesesítsék a kaszát, élesítsék a kardot, új nyelet a csákányba. Nagy kegyetlen munkára hívunk fel benneteket; de hát nem kegyetlen munkát végez-e az ekevas, amely az anyaföldnek testét hasogatja és a benne rejtőző élő lérgéket véres darabokra vágja. Es ugye árdott munka ez, mert nyomában új élet fakad, kisarjad az ifju vetés, az érett kalászlenger, a mindennapi kenyér. Ragadj fegyvert te testvértem, elarvult, saját hazádban hontan magyar. Törd össze büncseidet és kovácsolj fegyvert belébe: a szolgaság lánából a szabadság fegyverét. Kicsavartak kezédből ősi kardodat? Rabszóra tüztek egész nemzetiségedet? Levágták munkás és harcos két kardodat? Hat elejéted

Pozsonyból mint Kossuth államtitkára és egyszerűsind a közrend fenntartása érdekében az egész országra kiterjedő hatáskörrel kinevezett kormánybiztos tér vissza.

Pulszky elemében van nemzeti renaissance-unk e khaószában. A fővárosi közcsendnek nem könnyű fenntartása, a fejjárvai zsidóüldözés megszüntetése, a nemzetörség szervezése, a pénzügyminisztérium tervezeteinek készítése körüli tevékenysége a helyzet emberének mutatják.

Mindezeknél fontosabb küldetés vár azon-ban reá.

Magyarországnak oly képviselőre van szük-sége a király mellett Bécsben, aki nagy tekintélyen kívül az ottani viszonyokat alaposan ismeri s a magyar renaissance-nak lelkes híve. A király személye körüli miniszter, herceg Eszterházy Pál e követelmények egyik részének tud csak megfelelni, mellője adják Pulszky államtitkárul.

Pulszky éles szemmel s bátorsággal állja meg helyét a hazának e nagyfontosságú örállo-másán, habár éppen itteni működéséért sok alap-talan gyanúsítás, sőt egyenes támadás érte, melyek még ma sem szüntek meg.

Pulszky-nak oly nagy része volt a bécsi nép magyarbarát hangulata fölkelésében, hogy a for-radalom kitörését, sőt elhajlását, Latour főlakasz-tását is neki tulajdonították a szabadság ellenzöi.

Pulszky a márciusi napok óta mindinkább a magyar renaissance merész alakjává lesz.

Valóságos Odysseaszámbe megy Pulszky-nak utja Angliába, Kossuth lord Palmerstonhoz, a külügyminiszterhez küldötte, ahová január első hetében meg is indult s Galicián át nem kis kockázattal, mert fejére az osztrák kormány már vérdíjat tűzött, előbb Párisba, majd Londonba érkezett, visszahagyva várandós nejét két kis gyermekével.

Pulszky-nak volt ugyan összeköttetése az angol arisztokráciával, de a kormányt hivatalos érintkezésére rávenni nem lehetett. A parlament

foglalkozott ügyünkkel, de azért ottani legjobb barátainkat is a be nem avatkozás elve vezette, az arisztokrácia pedig, bár egyrésze rokonszenve-zett ügyünkkel, egészen egy sorba tette a ma-gyar emigrációt a többi nemzetek menekültjeivel; csak kevesen értékék a magyar önvédelmi harc alkotmányos jogcimeit.

A tudomány, az idöszaki sajtó, az intelli-gencia egyéb körei s a népgyűlések maradtak meg ekként a magyar ügy védelmi terül s Pulszky erélye, élelmessége birta az angol sajtó tekinté-lyes részét a nemzetünk iránti rokonszeny éles-zítésének megnyerni s ezzel az angol közvéleményt Kossuth megérkezete előtt jörzést részünkre hódí-tani. Pulszky már ezzel, valamint az emigráció további folyamában a magyar ügynek publicistái védelmével kiérdemelte volna nemzete örök há-lálját. Attól az időtől, hogy Kossuth Angliában partra szállt s midőn valóságos diszalutját az eszakermerikai Unióban megtette, Pulszky lett kiserője, segéde, tanácsadója.

Pulszky éles szeme látta be először Cavour-al való tárgyalásából, hogy haszatlans számit Magyarország Viktor Emáuelre, s 1861. január 8-iki levelében nyíltan kimondja Kossuthnak, hogy szakítani kell Cavourral, mert ez Napoleon ellenzése miatt egyhamar nem kezd háborút Ausztria ellen. Válaszszon Kossuth, vagy egy Garibaldi-féle kétségbe és kétségbejött expedició, vagy a nemzeti öntudat otthon fog ébredni és Deak fogja a nemzet sorsát intézni. Ö Cavournál állást többé nem tarthatja meg. Kossuth nem osztja e felfogást s ezzel a régi politikai barátságának az emigráció két vezéralkja, Kossuth és Pulszky között vége, sőt a családjaik közt fennállott testvéries familiaritás egére is boru száll s Pulszky Klapkával, Türel egyetértésben február vége felé Caprerába megy, hogy Garibaldi-t a ma-gyar ügynek megnyerje.

Garibaldi kész Magyarország felszabadítá-sáért küzdeni, de, ugymond, nem tölja föl magát,

csak akkor megy, ha hívják, a puskadörgés szá-vára irdul, ahova a szabadság hívja.

E puszkadörgés nem jött, maga Pulszky öva intí a nemzetet 1861. július 25-ikétől július 14-ikéig irt eikkeiben, ne bízzék külseregekben, csak ön-magában s 12 évben számkivétese tanúsággát, Garibaldi ígérétéét ezen szavakba burkolja: „Ha a magyar önmagában talál erőt s elszántságot, nem fog elhagyni.”

E levelekkel végződik Pulszky forradalmi működése. Kossuthnak tett alternatívájából a nemzet öntudatának ébredése és Deák vezéri állása valósult meg.

Két egyszerre lezart koporsó, a pártalan hit-vesés s a bajos lanyré, nyitja végre meg a halálra ítélt és amnesztált kérti nem akaró Pulszky-nak hazája eddig elzárt földjét 1866 szeptember elején.

A nagylelkü király szíve meglágyult esküdt ellenségé gyászos végetén s ettől kéretlenül, barátai közbenjárására, megengedi Pulszky-nak a hazatérést.

Pulszky nemzetének politikai életében az emigráció után holt pontra került. Az új közjogi alap fenntartásában nem lehetett vezérszerepe, a társadalmi, a valláspolitikai téren pedig elveit, haecak szívalomharcot vívni nem akart, nem hozhatta napirendre.

Szerepe ekként nem a vezérnek alkotó, hanem a kormányviselt, a tapasztalt, a körötte levők legtöbbje fölött kiemelkedő államferfi bí-ráló működésében állhatott. Humora, gunya, páthosának hiánya ebből érthető. De így is, érvényesülésének e megszorításával, egyénisé-gének ilyen részszéri megtagadásával, tekin-tély volt Pulszky a politikai életben, de nem lehetett hatalom. Tanácsát, közreműködését igénybe veszik a kormányok, beszédei cikázó villámásként borítják fénybe valamely nehéz ügy sötétiségeit, bátorsága, melylyel egyéni meggyőződését ellen-kező erős áramlatokkal szemben, mint a zsidók ügyében, leplezetlenül kimondta, hallgatást és

magyar, hogy te osztráknak születél, aki fogaddal is retentés vagy? — Fegyverre, magyarok! — észak, dél, kelet, és nyugat felé fordulva hirdetem titeket, hogy urunk és tejedelmünk, Rákóczi Ferenc megjött — Kúrások, fujjatok meg a harsonát! — Városi balsások, fússatok szét és verjétek meg a hírelt a kapukat, minden szögleten perditétek meg a dobót: — Alkonyatok pedig gyuljanak ki a tűzek a hegyvornokon had híressé, hogy ha éjszaka borul is rád, ne térd pihenni magyar, mert éjszakra jön a világosság, a melegség, a szabadság — Rákóczi. — Fegyverre, magyarok!

Azután a Ganz-gyári dalkör vadászkiáltó kísérete mellett a Himnusz énekelte, majd Török Irma, Radics bandájának kísérete mellett, kurucnótákat szavalt. Az ünnepi beszédet Beóthy Ákos országgyűlési képviselő mondotta:

(Az ünnepi beszéd.)

Poétikus szavakban dicsőítette a kuruc-korszakot, eseelelte a nagy fejedelem iránt mutatott példátlan ragaszkodást, jellemezte Rákóczi pályatúsát és kérdi, létezett-e valami olyan, amit az ő hagyatékának, végre dicsőítésnek nevezhetünk. amit végre kell hajtánunk. Mert habár az ő áldott hamvai nem is látak többé a haza földjén, de az ő példája, az ő szelleme él közöttünk. Élnek az ő eszméi mind abban a tényszerű kiáltásban, hazaszeretet, szabadságszeretet, istenbe vetett félelem és bizalom. Beszédét így fejezi be: Ajánlom önöknek, tanulják meg, hogy a magyar fioknak elsőnek kell lenniük, legyenek elsők nemcsak tehetségben, de különösen a szorgalomban és munkásságban, amely mindent pótol. Az ember családhatik az életben mindenben, családhatik a szerelemben, családhatik a dicsőségben, családhatik az aranyborjú imádságban, csak a munkának eredményében, abban nem családik soha. (Tetszés.) Legyenek elteve az eszmének kultuszával, emeljék lel szívüket, mert csak a halhatatlanság az, amely megtisztít bennünket a jövő salaktól. Legyenek elteve kuruc szellemmel, ősi daccal és büszkeséggel. (Lekics éjzenés.) Ne keressék a harcot, de ki ne kerüljék és el ne ojtják, és aki bennünket megtámad, juttassák annak eszébe a magyarok istenét. Ne feledkezzenek meg arról, hogy magyart csak magyarral lehetett legyőzni, csúfolják keblükben az egyetértés szent tűzét, ne hagyjanak helyet az osztály- és felekezeti gyűlölség érzetének. Tépjék ki ezek szennelt keblükből, itt nincsen más, csak a magyar nemzetnek a tagja, csak a magyar hazának bü fia, amely nem mostohaanya, de édesanya, amely adta nekünk azt a tejel-mézelt folyó Kánaánt, amely adta áldását és ha itt nem boldog a magyar, nobat az csak azért van, mert az emberek keze gonoszul rontott meg mindent, amit Isten teremtett. Ezek azok az igazságok, amelyeket én önöknek hirdetek, és ha sikerült nekem a becsületese elhatározást önökben megszilárdítani: nobat akkor áldani fogom a mai napot, amely különben is életemnek egyik legszebb napja, hogy szerény szózatomat a díszes közönség előtt eltemelhetem (Zajos tetszés.)

A szép beszéd hatása alatt többször percekig tartó éljenzésbe tört ki az ifjúság s a közönség egyaránt. Beszéd után az „Acélhang” dalárdá énekelte, Krausz Gusztáv vezetésével, majd P. Lukács Juliska szavalta el Várady Antal „Rákóczi Rodostón” című melodramáját Kulifay Izabella, Kun László és Altschul Rezső tanár zenekíséretével. Ezután a tárogtató-hármas: Farkas Jenő, Goll Jenő és ifj. Stovasser kuruc-

nótákat játszottak, majd ismét Márkus Emma szavalta el óriási hatással Harsányi Kálmán „Rodostói árnyak” című gyönyörű költeményét. A polgári iskolai tanárjelöltek énekkara Major J. Gyula tanár dirigálása alatt kurucnótákat énekeltek tárogtatókísérettel, Kun László nagy művészettel adta elő cimbalmon a Bánk bán egyveleget s Oláh Gábor szépen szavalta el „Rákóczi” című odáját, végül a Ganz-gyári dalkör énekelte el a Rákóczi-indulót.

(A kuruc-estély.)

Az országos ünnep negyedik része, a kuruc-estély este zajlott le a Royal disztermében, melyet zsufolásig megtöltött az előkelő közönség. A közönség soraiban ma este megjelent dr. Wlassics Gyula közoktatási miniszter is családijával, dr. Balás Árpád, az Országos Nemzeti Szövetség elnöke és igen sok más előkelőség. A műsort Kóczé Antal művészi hegedűjátéka nyitotta meg, ki régi magyar nótákat adott elő zenekarkísérettel, majd Oláh Gábor tárogtatózott s Török Irma, Fodor Géza „Tárogtató-hangok” című remek költeményét szavalta. Két tárogtató-szám következett, melyek után Ney Dávid énekelte s ezután Kun Béla tartott a vidéki ifjúság nevében lendületes ünnepi beszédet. Maróthy Margit szavalt több költeményt zenekísérettel s Maier A. tanár angol kürtön fujt el több szép nótát. A hangversenyt a dalárdák előadása fejezte be. A közönség a műsor minden számának szereplőit zajosan megtapsolta.

Pozsony, május 10.

A pozsonyi jogakadémia ifjúsága Rákóczi Ferenc emlékére ma ünnepélyt rendezett, melyet nagyszámú közönség látogatott meg. A műsor a következő volt: Az evangélikus teológiai akadémia daloskórnének karéneke, Sárosy Róbert joghallgató elszavolta a Rákóczi-indulót, Jankovics Marcel ügyvéd emlékbeszédet mondott, Csiba Mór joghallgató „A bujdosó Rákóczi” című balladát szavalta, amelyet Sohar Miklós hegedűszozója kísért, végül ismét a teológiai énekkar da'olt.

A katonai javaslatok ellen. Csongrádról táviratozzák: A csongrádi függetlenségi párt ma délután a katonai javaslatok ellen népgyűlést tartott, melyen Lukács Gyula és Barabás Béla országgyűlési képviselők tartottak beszédeket. — Sátorajja-Ujhelyen is rendezett a függetlenségi párt népgyűlést, amelyen az országgyűlési függetlenségi pártot Nessi Pál képviselte. A népgyűlés elhatározta, hogy íelir a katonai javaslatok ellen.

Fontos elvi döntés. Turóc-Szent-Mártonból írják, hogy a lipői törvényhatósági bizottság néhány tót tagja, kik ügyvéd, pap stb. létükre magyarul is tudnak, a közgyűléseken demonstratív tót nyelven szöhlaltak fel és a főispánnak ez ellen történt szigorú telépése eredmény nélkül maradt. Angyal József orsz. képviselő erre azt a javaslatot tette, hogy csak a

magyarul nem tudó törvényhatósági bizottsági tagok használhatják felszóalásainál a tót nyelvet. A közgyűlés többsége e javaslatot elfogadta, a belügyminiszter pedig a napokban azt helybenhagyta. Megjegyzendő, hogy Turócmezgyében az összes tót bizottsági tagok, bár nagyrésztük magyar, a közgyűléseken tót nyelven beszélnek.

HIREK

Budapest, május 10.

— BUDAPESTI NAPLO. Május 15 ikéa új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Chiaromonte-Bordonaro Antonia, kir. olasz követségi attasé ma Belgrádból ahol ideiglenesen a követséget vezette, visszaérkezett a fővárosba és állását a helybeli kir. olasz főkonzulsnágnál újból ellöglalta.

— Az esküdtéri hírl. A belvárosi Sashör elnöksége fölkerlte Láng Lajos kereskedelemügyi minisztert, engedné meg a kör tagjainak az építési esküdtéri híd megtekintését, hogy ekként a belvárosiak, akik oly sokat szenvedtek a városrendezéssel és a híd építésével kapcsolatos munkálatok késedelmes befejezése miatt, közvetlenül győződhessenek meg a híd építőmunkáinak az állásáról. A miniszter készségesen eleget tett a kívánságnak s vasárnap délelőtt 9 órakor a belvárosi társaskörök tagjai tömegesen jöttek el a híd megtekintésére. Láng Lajos miniszteren kívül ott volt: Czékeliusz Aurél miniszteri tanácsos és Szánthó Albert osztálytanácsos. A megjelent vendégeket a miniszter szívesen üdvözölte. Azután Czékeliusz miniszteri tanácsos ismertette a hidépítés jelen stádiumát.

Ezerint a még hátralévő összes munkálatok teljes befejezésére mintegy négy hónapra van szükség. A híd lehető legnagyobb megterhelését is biztosító védőfalazások a budai oldalon már teljesen be vannak teljezve, míg a pesti oldalon csak az egyik alapszekrény végső bealazása hiányzik, ami különben néhány nap muiva szintén meglesz. A hídjárók alatt levő gyalogjárókat június hónapban átadják a forgalomnak; a villamos vasúti összeköttetés azonban csak később történhetik meg, mert a vámszedő háziasok melletti toronyok s egyéb díszítések munkáihoz mintegy 16 000 köbméter faragott követ kell felhasználni s ezeknek az elhelyezésére nagy terület szükséges, annál is inkább, mert a köveket a Dunán szállítják Süttről, Kálázról stb. A munkálatoknál általában nem kis akadály az, hogy kevés a hely s így egyik munkás a más knak csaknem utjában van. Mindamellett a munka soha. egy percre sem szünetel az így bizonyosra vehető, hogy a hidat a gyalogközlekedésnek június elején át lehet adni. Ez alatt tolynak a ráfalazások s ezzel is készen lesznek szeptember 15-kére. Azután a próbateljesítések következnek, majd a bejárások, úgy hogy teljes biztossággal várható, hogy október

meghajlást parancsol, szikrázó éleci fölviállanyozák a parlamentet s találó, szemléltető, velős mondásai megmaradtak a közlemékezetben.

Otthonosabban, fesztelenebbül, mint a parlamentben, érvényesült Pulszky nagy tehetsége s a korlátlanabb nyilvánulást engedő, az író személyiségének érdekességeit, a társas érintkezés konvencionális előékenységeit háttérbe szorító publicisztikában. Cikkeli tárgy szerzőségekké, a bennök megbeszélt ügy hazai és külföldi vonatkozásainak teljes fölfitüntetésevel, szellemes, ötletes könnyedséggel a publicisztika legjobb termékei közé tartoznak. Elvi élességük, a páthosz, melyet kifejt, ha politikai kredójának, a szabadságszerető ügyét látja kockán, tisztelettel parancsol még az ellentáborban is, melyre pedig gunyának, baragjának, néha elfogultságának ugyancsak szörja éles nyilait. És most forduljunk Pulszkyhoz. a tudomány és közművelődés nagy alakjához. Mint kutató, mint író, mint szervező és kormányzóknak fényes betűkkel van neve beírva a közművelődés évkönyveibe. Visszatérve a számkivetésből, megkezdte először szervező működését.

A Nemzeti Muzeumot a szemléltető oktatásnak mindenki előtt megnyitott intézetévé s a természetrajzi, néprajzi, történelmi tudományok hatalmas laboratóriumává alakította, felszerelve utóbbit eszközökkel és szakzerű búvárokkal, úgy hogy a Muzeum, az Akadémia s a főiskolák mellett, a buvárlatnak elsőrendű tüzhelyévé vált.

Pulszky Ferenc az agra és a szive volt a Nemzeti Muzeumnak. Nagy értelmével vezetett, a közművelődés szenvedélyes szeretetének példájával tetre szerkentett. Pulszky ébresztette föl a közművelődés munkásainak testületi öntudatát. Vidám szórakozásra házi tüzhelye köré gyűjtve, szombat esténként a tudomány, az irodalom, a művészet munkásait, ezekben szemmeláthatólag, kézzelfoghatólag megmutatja, ami nálunk hiányzott, a tiszta szellemi életnek a politika, a gyakorlati pályák mellett önálló világát, azoknak

külön rendjét, akik kizárólag az igazságnak kutatására, a szépnak kitormálására szentelték életüket.

A sokat emlegetett Pulszky-szalón nem pusztán a szellemvilág munkásainak kellemes találkozója volt, melyben a társadalom minden rendjéből azok, akik a tudomány, a művészet, az irodalom művelői, vagy kedvelői voltak, egymáshoz a társas egyenlőség szírájának közeledhettek. A Pulszky-szalón a mulo szórakozáson, üdülésen, az élesen elkülönült társadalmi rendek választásainak átluggatásán felül, a szellemi világ önállóságának megtestesítése volt.

Mint író 67 után, hírlapi dolgozatain kívül, Pulszky főként emlékirataiban lép élénk sajátos egyéniséggel. Ez emlékiratok mutatják őt lényo teljességében. Nem a tudós, nem a műtrő, nem a politikus a maga külön szempontjaival, hanem a mindezekből álló egész ember lép itt élénk. Nagy élettapasztalás adta humora, gunyja, ismereteinek nagy gazdagsága, az események, az emberek, szellemi és művészi irányok melyére ható tudománya majdnem láthatatlan eszközökké válnak kezében, hogy élte eseményeinek viszontagságos létesülési folyamatát mentül világosabban élénk varázsolja. Bepillantást enged fontos pillanatokra, az európai történelem vegyi mühelyébe, amint abban az egyéni és nemzeti molekulák útján az emberi eszme alakulása tör. S mégis mindez oly egyszerűséggel, keresetlenséggel, eleven-séggel ömlik élénk, mintha a hétköznapi élet érdekes eseményét hallanók.

A másik műfaj a memoireon kívül, melyet Pulszky művelt, az essay. A Dessewffy Aurélról, Széchenyiről, Eötvösről, Deákról, az ő-és ujkori Athénról, Schliemann ásátásairól, Assisi Szent Ferenc és a ferenceseek mint az új kor kezdeményezőiről irt dolgozatai e műfaj legjobb példányai közé tartoznak.

Pulszkyról, az archeológusról, nem lehet az én

feladatom érdemlegesen szólni. Az én feladatom csakis annak a külső keretnek s azoknak az eredményeknek feltüntetése lehet, melyekben Pulszky, a tudós működése megnyilatkozott.

Az archeológusban az emberi szellem hatalmának fizikai bizonyítékait kereste s tudta megtalálni.

A 80 éves Pulszky, aki egy szakadatlan munkásságban eltöltött élet, számtalan archeológiai részletbuvárlat után, melyek között nem egy maradóan becsú, összefoglalja a hazája földjén élt népek szellemének külső lerakódásait „Magyarország Archeológiájá”-ban, mint nemzeti renaissance-ának csodás alakja bueszük el tőlünk. A renaissance emberének viszontagságedzett ereje, kitarása, bátorsága nyilatkozik életének utolsó nevezetes tényében. Összeszedi minden erejét, hogy hosszú, sok igaztalan támadással megnehezített életének tudományos gyümölcseit leszedje nemzeti számára, és összerokad. Mert a pár év, mely neki életéből ezután jutott, megtelt a sorsnak keserü csapásaival, megtelt a kornak, a betegségnek súlyos terheivel, melyeket csak második néjének hűséges gondossága birt némileg enyhíteni.

Aminék hiányát nálunk Pulszky barátja és kortárs, Trefort panasolta: az egyéni meggyőződés bátorsága, tulságosan is megvolt benne. Egyéniségének ezzel az élességével kellemetlenné vált és sok ellenséget szerzett magának. Csak személye érdességét, nem gazdag tartalmát, nem a szolgálatakat nézték, melyeket nemzetének tett. Pulszkyt, az ő élesen kiváló alakját is csapodták hosszú közpályáján a viszálykodás hullámai. Nem tört meg alattuk; ha érezte is, el tudta fojtani a keserüséget, melyet neki okoztak. Életbölcseletével fölértek emelkedett. Jobban a szerete a célokat, melyekért munkálkodott, mint önmagát.

hónap folyamán a hidat meg lehet nyitni. A hit építését megtekintő vendégek teljesen meg voltak elégedve a tapasztalattal s lelkesen megengedték *Láng* Lajos miniszternek, aki több ízben adott kitéjet annak, hogy ő maga is óhajta a hidnak minél előbb való megnyitását.

— **Ünnepelt tanító.** *Turóc-Szent-Mártonból* írják: *Wiener* Jakab, búcsányi izr. igazgatótanító 42 évi tanítóskodása után nyugalmába vonulva, tiszteletére ünnepeket, banketeket és iáklýásmenetet rendeztek. A nagyszámú ünneplők között megjelent *Beniczky* Kálmán alispán, *Berez* Gyula kir. tanfelügyelő stb. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter leiratban köszönetét és elismerését fejezte ki a kiérdemesült tanítónak.

— **Jövendőmondás nagyban.** Az angol és a francia úgy általában babonásabb, mint ahogy a kultúrája után hinni lehetne. Különösen nagy publikumuk van a jövendőmondóknak ezekben az országokban és pedig a legelőkelőbb körökből. Perszo elsősorban a hölgyek kíváncsiak arra, hogy mi történik a jövőben. Egy angol azonban merészlegében most túltett minden jövendőmondó kollégáján. Évek sorára jósló és pedig a *Daily Newsban*. A neve *Knyry* s jóslatainak rövid kivonata ez:

1903. Juniusban gyászba borul az angol királyi ház. A cár meghal. Oroszország és Franciaország megtámadja Angolországot és Japánt, a két utóbbi győz. 1904. Márciusban elűzik a szultánt és a belga királyt. Oroszországban, Franciaországban, Törökországban és talán Spanyolországban nagy változás történik. Novemberben megbukik *Roosevelt* elnök. 1905. Februárban meghal az osztrák császár, augusztusban *Salisbury* lord és *Wolsey* tábornagy. Novemberben ismét gyász éri az angol udvart *Telen* nagy herceg éri a német császárt. 1905. Dél-Afrika fegyverben áll. 1907. Juniusban és júliusban *China* föllázad, novemberben meghal *Sarah Bernhard*. 1914. Márciusban nagy átalakulás történik Oroszországban. 1921. Juniusban meghal *Rudyard Kipling*, augusztusban a mikádó. 1926. Angolországot köztársasággá kiáltják ki. 1928. Decemberben Angolországban új próféta támad.

Merész ur. Ennyi mindent előre látni már csakugyan — szemtelenség számba megy.

— **A Duna-ünnepegy.** A monitorok rk megkezdése. A Duna-ünnepegyre tegnap este érkeztek meg a *Seamos* és *Körös* nevű monitorok s egy őrfjóró hajó, amelyeknek díszítését már ma reggel megkezdték. A hadihajók, amelyek a díszítést adni fogják, *Lucich* sorhajóhadnagy parancsnoksága alatt állanak.

A *Dunaünnepegy* alkalmával rendezett kivilágítást és a gellért-hegyi üljáratékok jól lehet majd látni a Sváb-hegyről, illetve az ugynevezett Széchenyi-hegyi kilátásról is. Hogy a közönség e kiválóan kedvező kilátási pontokhoz kényelmesen hozzáérhessen, a svábhegyi fogaskerékű vasút igazgatósága intézkedett, hogy az ünnepegy napján, vagyis folyó hó 13-án a vonatok kedvező időben délután 4 óratól este 12 óráig negyedóránként és azontúl pedig este 11 óráig félóránként közlekedjenek. Az utolsó vonat a Sváb-hegyről 11 órakor indul lefelé.

— **Házasság.** *Dr. Kovács* József május 21-én déli 1/2 órakor esküszik *Singer* Mici kisasszonnyal, *Singer* Zsigmond leányával a dohány-utcai zsidó templomban.

Vasárnap délelőtt 11 órakor vezette előlárhoz a jászvárosi plébánia-templomban *Révész* Gyula hírlapíró, a *Budapesti Hírlap* be só dolgozó társa *Kovács* Elek kisasszonyt. Az üsvüvön — mely a tempom sekrestyéjében folyt le — megjelentek a *Budapesti Hírlap* szerkesztőségének tagjai testületileg, az Othon-kör részéről *Gelléri* Mór alelnök. Ott voltak még *Zsolt* Simon, *Borbély* László s a fővárosi sajtó számos tagja. Az esketési szertartást *Hoek* János országgyűlési képviselő, kőbányai plébánus végezte, aki gyönyörű beszédet intézett az új párhoz.

Klein Géza, a *Klein* és *Schwarz* cég társnöke Budapesten eljegyezte *Fleischmann* Lili kisasszonyt, *Fleischmann* Mária nagykereskedő leányát Debreczenből.

— **A horvátországi zavargások.** *Sziszeken* tegnap este zavargások voltak, amelyek, bir szerint, inkább antisemita jellegűek voltak. A csőselék behatolt egy szállóba, összezsuzta az ott levő kővánház berendezését és bevverte az ablakokat a polgármester valamint ennek fiának házában. A tömeg azután a vámvivatalt elő vonult, a hol szintén bevették az ablakokat, azután a pályaudvarhoz akart vonulni, de mikor meghallotta, hogy azt kanonás száta meg, visszafordult. Minthogy *Zagora* több községében izgatások következtében kihágásoktól tartanak, katonaságot küldtek oda.

— **Rablótámadás.** *Haas* Géza magánbivatalnok feljelentést tett a rendőrségen, hogy tegnap délután a Dráva-utcabán két ember megtámadta. A támadás a *Wellisch*-tele ácslepel mellett történt. Az egyik férfi arcul ütötte, a másik belögte a száját és közben el akarták rabolni a kezében levő. 300 koronát tartalmazó pénzes zacskóját. Kiabálásra az ácslepel munkásai siettek a segítségére. amire támadó futásnak eredtek. Útdőzöbe vették őket és az egyiket sikerült

is elcsipni. A feljelentő nyomban magával is hozta a rablót. A főkapitányságon kiderült, hogy az utonálló *Horváth* Lajos kovácssegéd, aki csak a minap szabadt ki a fogházból. A rendőrség letartóztatta az utonállót.

— **A maffia terve.** *New-Yorkból* táviratozzák: Kevéssel azelett, hogy a *Cunard*-vonal *Umbria* gőzöse indulni készült, a rendőrség az utasok podgyásza közt egy ládát foglalt le, amely száz font port, valószínűleg dinamitot tartalmazott, egy komplikált géppel, amely működésben volt. A rendőrség levelet kapott, amely szerint a maffia a levegőbe akarja röpíteni az angol gőzöst. E t a ládát tegnap este olaszok adták át szállítás végett.

— **Elkészült a tenger alatt járó hajó.** *Pictet* Raoul tanár, a tengeralatti hajó egy mintájának feltalálója levelet írt Pelletan tengerészeti miniszternek s a levélhez mellékelte találmánya összes tervét, mintáit, huszszentendi munkálkodása eredményét és teljesen ingyen becsótotta találmányát a köztársaság rendelkezésére. Azt írja, hogy ezzel meg akarja hálálni azt a vendég-szeretetet, amelyben Franciaország részesítette. Levelében többek közt ezeket írja:

Mindent elkövettek, hogy munkámban megakadályozzanak. De sem rágalom, sem más ajsas tüzelmek nem tartottak vissza attól, hogy ezt a kötelességemet teljessem. Az ön távollétében miniszteriumának egy pár irigy hivatalnok emlékiratot minden ok nélkül visszautasította. A bántalmak célja természetesen az volt, hogy tervem kivételét még csirájában elnyomják. Azonban a tenger alatt járó hajó, mely a tengeren a békét van hivatva biztosítani, készen van. Nagyon kérem, tervemet haladéktalanul vizsgáltsa át.

— **A Nyomczok Szanatóriumának nagybizottsága** legutóbbi ülést tartott, amelyen *Czettel* Gyula elnök bejelentette a következő nagyobb adományokat: *Pallas* nyomda személyzete 290 96 K., *Kertész* József gyűjtőjeve 216 K., az *Alamyomda* igazgatósága, *Göldtöber* Géza, *Magyar Hírlap* kiadó-résztulnyársaság *Pátria*-nyomda, *Szolnoki* nyomdászok szakszervelete 100—100 K., az *Alamyomda* hivatalnokai 95-50 K., *Magyar Jelzőköt* *Hitelbank* 60 K., *Mayer* *Rezső* (Nagybeszereker) 58 K., *Czén* *Lajos* (Magyar-Óvár) 53 K., *Vaszary* *Kolos* hereceprímás, *Bendner* *Ionka*, dr. *Neumann* *Károly*, *Leipzig* *Vilmos*, *Magyar Országos Központi Takarékpénztár*, *Dobay* *János* (Békésgyula) 50—50 K., *Gansel* *Zsigmond* 45 K., *Osztrák-Magyar Bank*, *iii. Gelléri* *Adolfin* *Roth* *Károly* (Nagykaroly) 40—40 K., *Bauer* *Adolf* 39 K., *Tímár* *Ignác* 38 K., *Hódmezővásárhelyi*-nyomda részvénnyársaság 35-20 K., *Luszt* *Armin* gyűjtőjeve 35 K., *Gámán* *János* örökösai 3 K., *Szemere* *Armin* (Gölniczbánya) 31-20 K., *Taalai*-nyomda 31 K., *Gelléri* *Jóán* 28 K., *Balassagyarmati*-nyomda részvénnyársaság 25-60 K., dr. *Kohl* *Médard* püspök, *Cseronó* *János* kanonok, *Kulnyai* *Zsigmond* 25—25 K., *Réthy* *Lipót* és fia 24 K.

— **A seprősi véres bíróválasztás.** *Kis-Jenő*-ről táviratozzák: A seprősi zavargások alkalmával megölt áldozatok boncolása és temetése zavartalanul folyt le. Az államügyész 35 személy ellen izgatásért vádat emelt. *Vetics* *Mihály* kisenői ügyvéd a bíróválasztás megsemmisítésére adatokat gyűjt. A csendőrség létszámát hat hónapra 16-ra emelték fel. A véres zendülés öleg a szocialisták mozgalmának és íszekelődéseinek tulajdonítható. A szocialista tanoknak különösen az oláh parasztek közt igen sok híve van. A seprősi szocialisták e hó 21-ére kérték és kaptak is engedélyt a gyűlés megtartására, a zendülés miatt azonban a hatóság az engedélyt visszavonta. Hogy a szocializmus mennyire terjed némely községben, példa rá *Vadász* község is. E községben ugyanis e hó 20-ára tüzték ki a bíróválasztást. A bírói tisztre ketten pályáztak: *Varga* *András*, a régi bíró és *Borbély* *György*, az ujonnan megalakult szocialista párt vezére. Hogy a szocialisták *Borbély* győzelmét biztosítsák, vagy 20 asszony a község-házából kivonsolták *Varga* *András* bírói és a *Leveles jóságokba* töltték, a honnan csak akkor engedték ki, amikor megígérték, hogy *Borbély* *György* javára vissza fog lépni.

— **Darázs község ünnepe.** *Darázs* nyitraimegyei község a minap avatta föl ujonnan épült óvodáját, melyet a község közbirtokossága, *Bende* *Imre* nyitrai püspök és a F. M. K. E. támogatásával emelt a magyar kulturának. Az ünnepre megjelent *Dr. Kramolin* *Viktor* főispán is, akit a község lakossága nagy szeretettel vett körül; a püspököt *Mihály* *József* kanonok, a F. M. K. E.-t pedig *Dr. Gyürky* *Gyöza* ügyv. alelnök, *Mercéder* *Ede* *ib.* alelnök és *Clair* *Vilmos* főtitkár képviselték. Ünnepi mise után, melyen a fiatalok magyarul énekeltek, a község meghallgatta *Kubinyi* *Endre* gondnokszáji elnök me egy hazafias érzésű átadó beszédét. *Majthényi* *Géza* főszorgabíró, a közigazgatási hatóság nevében, azzal az ünneplőes igérettel vete át az óvodát, hogy a község, mely az idők folyamán eltörsodott, icsi tradícióhoz hven, igyekezni fog a magyar nyelvet mielőbb megtanulni. *Dr. Kramolin* *Viktor* főispán lelkes beszédében hívta föl a lakoságot, hogy a magyar állameszmébe mindenhá társheletlen hűséggel ragaszkodják. Végül még *Dr. Gyürky* *Gyöza* a F. M. K. E. nevében, *Mihály* *József* kanonok pedig a püspök nevében beszétek.

— **Politikai párbaj a Rivierán.** *Nizzából* táviratozzák: Egy konfliktus következtében, amely *Max Regis* és egy német tiszt közt történt Rómában, lovagias ügy támadt kettőjük között. A német tiszt azon való csodálkozását fejezte ki, hogy *Max Regis* épp a német császár római időzésének időpontját választotta arra, hogy ugyanott előadást tartson a latin unióról. A párbaj tegnap reggel tolyt le *Mentone* mellett francia területen, közel a határhoz. Fegyvernemül a pisztolyt választották, de miután a kétszeri golyóváltás is eredménytelen maradt, karddal folytatták a párbajt, s a második összecsapásnál *Max Regis* súlyos sebet ejtett a német tiszt jobbkarján.

— **Életuntak.** *Lüsker* *Rezső* erzsébetfalvai gyári munkás tegnap este a bécsi hajóállomáson vesztő *Vesta* hajó félreeső helyén felakasztotta magát. Amikor észrevettük, már meghalt. A zsebében egy papírlapra a következőket írta némélül:

— A nevem *Lüsker* *Rudolf*. Szüleim laknak: III. ker. Tömög-utca 16. sz. Kérem, értesitse őket. *Lüsker* *Rudolf*.

Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

Bodnár *János* 28 éves kőművessegéd tegnap délután Német-utca 43. számú lakásán mellékelte magát. A mentők a *Rokusa* vitéké, ahol haldozik.

— **Elfogott elikkasztó.** *Goldschmid* *Armin* kaposvári születésű, 21 éves volt bankhivatalnok, aki a Főnöcsi biztosító-intézet kárára 1100 koronát elikkasztott, a rendőrség ma a társaság feljelentése alapján letartóztatta.

(x) *Haris*, *Zellinger* és *Ta.*, a Kék Csillaghoz Váci-utca 16. sz., vaszon- és kész lehernemű-raktár. ajánlják legjobb minőségű hazai szifonjait; nagy választék mosókélmékben.

SZÍNHÁZ, ZENE

— **A Vigszínházban** vasárnap este harmadszor adták a *Forgószél kisasszonyt*. A *Rakóczi évszázad* alkalmából ünnepegy előzte meg az előadást. A zene magyar nyitányt játszott és azután *Győző* *Lajos* elszavalta a *Rodostó* című költeményt.

— **Magyar Színház.** Nagy lelkesedés mellett folyt le a Magyar Színház vasárnapi *Rakóczi-ünnepegye*, mely úgy a délutányt, mint az esti előadást megelőzte. A zenekar *Kéler* *Béla* *Rakóczi-nyitányt* játszott, azután nagy hatással szavalta el *R. Maróthy* *Margit* asszony *Farkas* *Imre* alkalmi versét és két kuruc-dalt zenekarkísérettel mellett. Különösen tetszett a *Rakóczi trombitája*, amelynek zenéjét *Endrődy* *Sándor* versére *B. Szabó* *Imre* írta. Frenetikus tapok között énekelte végül *Rubos* *Arpád* kurodalokat. Este az ünnepegy után *Kusszadzor* kerül színpadra a színház páralan sikerű darabja, a *Drófstót*, s ezutal is szult híz tapsolta végig az előadást.

— **Egy magyar színtársulat ellen.** *Turóc-Szent-Mártonból* írják: Az északmagyarországi színikerület igazgatójának, *Halmi* *Imrénének* derek társulata ezidőszent *Turóc-Szent-Mártonban* szerepel, ahol az egyik tót lap, a cseh pénzen fenntartott *Ludovic Noviny* a következő írmérvénnyel támadta meg:

Nálunk *Mártonban* dicsőséges napjait éli most az a színtársulat amelyet az állam fogadott teli s amelyet a F.M.K.E. is támogat, hogy a városokban a tót közepozitályt magyarosítsa. S mi történ? A helyett, hogy valamenyien megvetésel fordulnának el ez ennében színészek és kanonászmű, ronda színésznőköl álló elenéségek bandáiól, találkozott köztünk néhány romlott ember, — mert csak romlottságukban áldozhatják filléreiket romlottságuk támogatására — akik önéret és szemérem nélkül toladoknak abba a színházba, hogy ellensék némely megyei urak kegyes pillantásait.

E lap kiadó tulajdonosa és szerkesztője, *Biedel* *Antal* úr. gy. tanító, a magyar felügyelő és ellenőrzés alatt álló Tátra bank képviselője. *Halmi* *Imre* színgazgató társulata, nótagjai becsületének megsértése miatt, panaszt nyujt be a budapesti sajtóbírósnagnál.

— **Odilon asszony harmadik férje.** *Odilon* asszony, a bécsiek ismert drámai hősnője, erősen gyakorolja magát a — férjhezmenésben. Első férje, mint ismeretes, *Girardi* volt, akitől elvált. A művésznő másodszor magyar emberhez, *Rakovszky* *trencsényi* földbirtokoshoz ment nőül, aki azonban még tavaly novemberben elmegyógyintézetbe került. Minthogy a szerencsétlen ember elmebaja gyógyíthatatlan, a bíróság kimondta a házasság felbontását s a szépségéről is híres drámai hősnő harmadszor is férjhez megy. Az idei őszön tartja meg esküvőjét a bécsi társada om egyik ismert alakjával, *Flesch* *Fritz*ivel, akinek neve sokat szerepel a vívőversenyeken. *Odilon* asszony ezidőszentit különben *Berlinben* vendég szerepelt nagy sikerrel a *Dubbary* című látványos színműben.

— **Anárkistából színgazgató.** *New-Yorkból* jelent egy távirat, hogy *Max* *Jánosnak*, az ismert anárkista vezérnek, akit *Mac Kinley* meggyilkolásának dicsőítése miatt egyévi fogságra ítélték, *Roosevelt* elnök megkegyelmeztet és tizhávi fogság után kiszabadult. Most kijelentette, hogy fölghagy a politizálással és színházat alapít, amelynek igazgatója lesz.

Marco Fraya új darabja. Marco Fraya, az ismert olasz színművész, *L'Odina* címmel új drámát írt, melynek fő női szerepében Tina di Lorenzo zajos sikert aratott. A darab a napokban került színre Turinban.

MŰVÉSZET

□ A Nemzeti Szalon Sopronban. Sopronból táviratozzák: A Nemzeti Szalon első soproni kiállítását ma nyitották meg fényes ünnep keretében. A Nemzeti Szalon képviselőjében Ernst igazgató. Réza Miklós titkár, Kaszányi Odón, Rubovits Márk, Déry Béla, Kézdi-Kovács László, Bruck Miksa érkeztek Sopronba, akiknek tiszteletére a Pannonia-szállodában tegnap ismerkedési est volt. A kiállítás védője gőf Széchenyi Emil főispán, elnöke Topler Kálmán polgármester. Az ünnepség rendezésében a Soproni Képzőművészeti Kör és a Soproni Irodalmi és Művészeti Kör vettek részt. A kiállítás a kaszinóépület dísztermében a város előkelőségének jelenlétében nyílt meg. A polgármester üdvözölte a Szalon képviselőit, beszédére dr. Réza Miklós válaszolt, felkérve egyuttal a főispánt a kiállítás megnyitására. Gróf Széchenyi Emil főispán lelkes beszédben fejtegette a nemzeti művészet jelentőségét és a kiállítást megnyitotta. Este a Szalon képviselőinek tiszteletére az Irodalmi és Művészeti Kör rendezett lakomát, ezt megelőzőleg pedig művészeti estélyt, amelyen Kaszányi Odón felolvastott.

Nyitlér.

Dr. Grimm-féle Szanatórium és vizgyógyintézet. Savanyukút, Sopronmogyoró.

Vasuti állomás 6 órányira Budapesttől Győrön át. Különböző intézet, húgyszavart, szív-, és idegbetegségek részére. Hídló és minden díttá gyógymodok. Lithion tartalmu alkalikus forrásból ismeretes. Idény kezdete április 20-ika. Szoba- és gyógykádjakban április-május havakban 50 százalékos engedmény. Prospektus és felvilágosítás szolgál az igazgatóság.

Dr. Konrad gyógyintézete Edlachban Reichenau mellett. Elragadó, pormentes, szétlő védett fekvés 600 m. a prémi völgyben. Különböző intézet szívbetegre, idegbajokra és minden étréddi és táplálási gyógymodra. Legmagyobb kényelem. Prospektust küld Dr. Konrad Edlach. Interurb. telefon Edlach Nr. 2.

Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.

EGYESÜLETEK

(Magyar Építőművészek Szövetsége) A Magyar Építőművészek szövetsége vasárnap tartotta évi rendező közgyűlését a városligeti Műcsarnoknak tanácstermében.

Hauszmann Alajos első mester megnyitott beszéde után Bálint Zoltán a M. E. Sz. ügyvezető titkára terjesztette elő jelentését melyből kitért a fiatal egyesület működéséről és elért sikereiről. Azután a titkár bemutatta a már letárgyalt ügyrendet, s a fegyelmi szabályzatot. A fegyelmi szabályzat, különösen fontos s az a célja, hogy korlátot szabjon annak a felburjánzó betegségek, mely - sajnos, mind gyakrabban az építési kari tisztesség ellen vétve, aláása ezzel a nagy hivatásra szánt művésztülszűkíti a tekintélyét. A fegyelmi szabályzat, amelynek alkalmazása a fegyelmi tanácsra van bízva, a közönség érdekeit is hivatva lesz megvédeni a kari tisztességet szem elől tévesztő egyes építések tulkapásai ellen. A közgyűlés a fegyelmi szabályzatot elfogadván, amely a mai nappal érvénybe lép. Ezután Lechner Odón mutatta be a Wellisch-féle pályázat pályabíróágának ítéletét. E szerint a szövetség által a Wellisch-féle alapítványból műgyegetmi hallgatók részére kiírt pályázat pályadíját János Zsigmond IV. éves építész nyert el, egy második terve pedig dícséretet kapott. Dícséretben részesítette még a bíráló-bizottság Radó Sándor III. éves műgyegetmi hallgató két rendbeli tervét.

Végül a tisztikar megválasztása következett. Első mester lett újból Hauszmann Alajos, második mester Lechner Odón, ügyvezető titkár Bálint Zoltán, pénztáros A. Balogh Loránd. Igazgatók lettek: Peto Samu, Korb Flóris, Quittner Zsigmond, Meinig Artur, előadók: Marton Ákos, Kann Gyula, Paloczay Antal és ifj. Bobula János. A fegyelmi tanács tagjai lettek: Schickdanz Albert és Schmahel Henrik. A közgyűlés az elnök által felszólítottan úgy véget.

A közgyűlés után délben a Fészekben fényes bankett volt, melyen Hauszmann Alajos tanár, első mester mondotta az első lelkesítő beszédét a szövetségre, azután Bálint Zoltán titkár Hauszmann elítette. Zala György a szövetséget s az elnököt köszöntötte fel, Wellisch Alfréd a sajtóra írtette poharát. Beszéltek még László Béla, Tóry Emil, Jakab Dezső, Gerő Odón s mások, lelkesen élteve a távollévő másodmestert, Lechner Odónt.

(A Chebra Kadisa) izraelita szentegylet tegnap tartotta meg nagy érdeklődés mellett rendező évi közgyűlését Boschán Jakab elnöklete mellett. A dr. Mezey

Ferenc egyesületi ügyész és titkár által előterjesztett évi jelentés szerint a városligeti argok háza, melynek vezérlo-bizottsága élén Gompercz Károly áll, mult esztendőben 31.970 koronába került. Az izraelita körház fenntartásához az egyesület 48.000 koronával, a Bródy Adél gyermekkorházhoz pedig 15.000 koronával járult, míg a Stefánia-gyermekkorháznál alkotott alapítványát 4600 koronára egészítette ki. Ezen kívül 3000 korona költséggel számos beteget lakásán ápolt, a lábadozókat pedig segélyben részesítette. Szegények között 105.403 koronát osztott ki. Az egyesület közgeje a mult évben 2558 halottat temetett el. A mult évben 526.518 koronát fordított, tulajdonában humánus és kegyeleti szükségletek fedezésére. Az 1903 évi költségvetést, melyben 534.552 korona kiadással szemben 518.370 korona bevétel van előirányozva, változatlanul megszavazták.

SPORT

Football. A Margitszigeten az ezüstlabda vándordíjért a Magyar Athletikai Club és Postás Sp. E. csapatai mérköztek. Az eredmény 3 : 1 goal a Postás javára. A rendező játékú eredménye 1 : 1 mire a 15-15 perce meghosszabbított játékokban a Postások, két goalhoz jutottak.

A csömöri-úti pályán ma két mérkőzés is volt. Elsőnek a Magyar Új Egyesület s Ferencvárosi Torna Club matcheltek. Az erős tempóban vitt játéknak eredménye az első félidőben 1 : 1 ; a végeredmény 2 : 1 a F. T. C. javára. A M. U. E. látva vereséget, durván játszik, sőt a két fél játékosai is tettelegességre is adák magukat, de Friedrich (M. T. C.) az erőly bírő a M. U. E. két, a F. T. C. egy játékosának kiállításával biztosította a játék fair menetét.

Ezután a Budapesti Torna Club és Magyar Testgyakorló csapata állt egymással szemben. A B. T. C. nem tudta kiállítani teljes I. csapatát és 5 tartalék emberrel játszott. Így nem is volt meglepetés a M. T. C. győzelme, mely kitűnő összjátékát a kedvetlenül játszó B. T. C. ellen oly jól érvényesítette, hogy az első félidőben 3 goalt ért el, holott a B. T. C. erőlyes játékkal könnyen megzavarhatta volna a M. T. C. ügyes kombinációt. A végeredmény 3 : 1 a M. T. C. javára. Az utóbbi két mérkőzésnek érdekes epizódjai voltak a tribünön, hol a pártatlan nézők és esernyősök nagy örömeire szintén mérköztek a küzdő felek lelkes hívei szintén kétszer és rendőri asszisztencia mellett a küzdelem egy törött esernyővel; 0 ellenében a B. T. C. javára végződött.

A király-díj.

— Tavaszi versenyek. —

Budapest, május 10.

A nagy haronak vége. A favorit Blaskovich-istálló győzött és népszerűbb győzelem nem is volt még ezidén a turfion, mint az ővé! Nagyobb közönséget, mint mai, képzélni sem lehet. A tribünön életveszélyes tolokodás támadt s mikor lentről az eső felkergette az embereket, a léposódkön szinte veszekedtek, hogy a forgalmat helyreállítsák valahogy. Az asszonyok felvetétek új ruhájukat, hogy bemutassák az új tavasz új divatját, de a déli szép időnek csakhamar vége szakadt s nehányzszor olyan zápor zuhogott alá, hogy a legörösbő augusztus is megirigyelhette. A király-díjra tízenegyet lovat nyergeltek. Sikertől start után a Blaskovich-lovak állottak az élre s Viglány vezetőlt eszevesztett gyorsasággal, a fordulónál előlépött Vig s úgy látszott, hogy könnyen győz, mikor egyszerre melléje nyomott Beregovoly s egy lélohszszal közvetlenül a cél előtt le is verte.

Azt az ordítást, éljenzést, ami abban a pillanatban kitört az emberekből, mikor Blaskovich-mén győzelme már biztos volt, le se lehet írni. Szinte ujjongott mindenki. Harmadik lett Viglány, míg a negyedik helyért elkéseregett küzdelmet folytatott Ka' Gall, Pedicure és Futótüz. Beregovoly, melyet Spencer bámulatosan lovagolt, olyan erős favorit volt, hogy a totalizátor csak 1-6 osztalékot fizetett rá.

Es ezzel véget ért a mai szenzáció. A többi versenyek is rendkívül érdekesek voltak s egy-két outsider győzelem ellensúlyozta a fávortok ezidei állandó diadalait. A részletes eredmény a következő: I. Széchenyi-díj. Díj 250 darab cs. és kir. arany. Távoltság 8000 méter. Mravik P. Detszeje (Cowman) első, Szemere M. Sohasemje (Bonta) második. Azután Major. Totalizátor: 10 : 18.

II. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Távoltság 1600 méter. David E. Carieuses (Neuhold) első, gróf Bathányi E. Aliceje (Bonta) második, gróf Orssich P. Quittje (Smedja) harmadik. Azután Hosi, Boa. Totalizátor: 10 : 59. Helyrefogadások: I. 50 : 162. II. 50 : 116.

III. Királydíj. Díj 100.000 korona. Távoltság 1800 méter. Blaskovics Ernő Beregovolye (Spencer) első, Mr. Lincoln Vigje (Adams) második, Blaskovics Ernő Viglány (Van Dusen) harmadik. Azután: Pom-

pás Futótüz, Tárnok Ka' Gall, Torquemada, Lizonádé, Csurgó, Pedicure, Nover in doubt, Nunquam dormio, Lili. Totalizátor: 10 : 16. Helyrefogadások: I. 50 : 146. II. 50 : 164. III. 50 : 102.

IV. Nyeretlen kétévesek versenye. Díj 3000 korona. Távoltság 900 méter. Gróf Festetich Tasziló Harosa (Bonta) első, Krausz L. Augurja (Martin-kovics) második, Mravik P. Detszeje (Cowman) és Söllinger M. Montanaja (Spencer) holtversenyben harmadik. Azután: Rabulist, Miraculosa, Villar, Hipparion, Epataste: Bátor. Afrikanus. Totalizátor: 10 : 38. Helyrefogadások: I. 50 : 62. II. 50 : 68. III. 50 : 64 és 70.

V. Kétévesek eladóversenye. Távoltság 1100 méter. Díj 2000 korona. Capt. George Vergissemaintje (Southey) első, gróf Pejaichevich A. Monna Vannaja (Bullford) második, Mr. Redgrey Mechantjeje (Holmes) harmadik, azután Murzuk, Benjámín. Totalizátor: 10 : 31. Helyrefogadások: I. 50 : 106. II. 50 : 252. A győztes 4200 koronáért visszavásároltatott.

VI. Eladó handicapja. Díj 2000 korona. Távoltság 1000 méter. Mittenhuber K. Melantjeje (Martin-kovics) első, Egyedi L. Allerwell fidelje (Lewis) második, gróf Bawarowski J. Charmantja (Adams) harmadik. Azután: Gyöngylovag, Quid nunc, Pityke, Juebeh, Haris, Elza, Rosoglo, Carabine, Calerta, Filisco, Eventuel, Esély. Totalizátor: 10 : 95. Helyrefogadások: I. 50 : 158. II. 50 : 172. III. 50 : 872.

VII. Handicap. Díj 3000 korona. Távoltság 1400 méter. Krausz L. Queensdaughterje (Slack) első, Mravik P. Toldija (Cowman) második, Dreher A. Ex-lex II-je (Cleminson) harmadik, azután: Babám, Mediateur, Becsvagy, Gyopár, Sphynx, Saver, Aha, Marcheuse, Gyömbér, Rozmaring II. El Batidor, Hersdam. Totalizátor: 10 : 38. Helyrefogadások: I. 50 : 90. II. 50 : 262. III. 50 : 212.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A Kuria bíraskodása képviselőválasztási ügyekben. A Jogállam a Kuria ítéletek képviselőválasztási ügyekben magyarzó jegyzetekkel kiegészítve közölte. A Jogállam kiadóhivatala most ez ítéleteket, kiegészítve azokkal, amelyek nem jelentek meg, egy kötetbe gyűjtve kiadja, egy hogy e mű a Kurianak képviselőválasztási ügyekben való teljes judikatúráját tartalmazni fogja. A mű szerzője, dr. Gyomay Zsigmond az ítéletekből csak a lényeges, és főleg az elvi kijelentéseket közli, ahol szükséges, magyarzó jegyzeteket kíséri és az egész kötethez részletes tárgymutatót készít, egy hogy az ítéletek egy tárgyként, mint a vonatkozó törvényeszközök és végül a képviselőnek neve szerint is meg lesznek találhatók. A mű könnyen áttekinthető és gyakorlati használatra kiválóan alkalmas lesz. A kötet az őszszel fog megjelenni. Előfizetési ára: fűzve 4 korona, kötve 5 korona. Bolti ára magasabb lesz. Megrendelések augusztus 1-éig a Jogállam kiadóhivatalába (Budapest, IV., Havas-utca 7.) intézendők.

§§ Egy kuriai bíró fegyelmi ügye. Kormos Adóly nyugalmazott kuriai bíró fegyelmi ügye fogja legközelebb a legfelsőbb fegyelmi bíróság foglalkoztatni, amely részben a főrendiház tagjából, részben pedig a Kuria ítélőbírából áll s vezetője a főrendiház elnöke, Kormos kuriai bíró, mint ismeretes, annak idején hivatali megvesztegetés büntetével vádolták. Nevezetesen azzal, hogy Szello Józseftől, egy időközben megszökött aradi ügyvédől pénzt fogadott el, hogy pörös ügyekben az igazság serpenyőjét a javára billentsse. A budapesti királyi törvényszék vádatánca azonban a bünvádi eljárást megszüntette s amikor e határozat ellen a királyi ügyesség föl olyamodást adott be, a királyi tábla a vádatánca határozatát jóvá hagyta, mert nem látta bizonyítottan azt, hogy Kormos bíró a kért és elfogadott pénzt hivatalos működéséért kapta, de igenis közbenjárásának díja fejében. A koronagyűléség most íőterjesztette az iratokat a legfőbb fegyelmi bíróságához hivatalos áttekintésre s annak elbírálása végett. vajjon van-e a történetekben fegyelmi vétség. A fegyelmi bíróság, értesülésünk szerint, június derekán fog ebben a nem mindennapi ügyben dönteni.

TÁVIRATOK

Washington, május 10. Hay államtitkár meggyőződését fejezte ki, hogy a többi hatalmakkal való közös akció a Mandzsuriában való orosz eljárás illetőleg, felesleges és kijelentette, hogy az Egyesült Államok egyelőre várakozó álláspontot foglalnak el.

A forrongó Balkán.

Konstantinápoly, május 10. A szerzeszi szándékban elhavasított faluról a következő információk érkeztek: Török részéről arról értesültek, hogy a Perin-hegységben Melnik és Nevropok közt fekvő Lopova faluban, mely a bolgár határtól légvonalban 60 kilométernyire fekszik, tegyverek és dinamit van elrejtve. A kiküldött csapatok körülzárták a falut és csekély ellentállás után petroleummal lángba borították. E közben a 75 házból álló falunak számos lakosa szerencsétlenül járt. A porta adatai szerint ebben a faluban csak 11 ház égett le. Szerkeszben bezárják a bolgár tantöszeminiáriumot és a tanítókat és tanulókat hazatoloncolták. A három vilájelben egyre folynak a letartóztatások a bolgárokkal szemben. Az elfogottak közt vannak előkelőségek, tanítók és papok is. A közkezdés egyes községek közt, amelyek a bandák uralmaival

nek főterepén fekszenek, majdnem teljesen el van zárva, hogy a bizottságok összekötését megakadályozzák. A porta, úgy látszik, elhatározta, hogy Gerassimos bolgár püspököt, akiről többé nem ismerek, nem távolítja el az oroszokkal Sturmicából, mert a lakosság részéről tüntetésektől tart. Az exarkátus eddig nem válaszolt a porta legutóbbi rendelkezésére. A legutóbbi jelentések szerint a török támadásoknál basibozukok szerepelnek, akik kihágásokat követnek el.

Konstantinápoly, május 10. A porta reméli, hogy számos bolgár elogatással, akik közt a bizottság vezetőit is gyanítja, a bizottságokat annyira meggyengíti, hogy üzemelmeiket és a bandák gerárdálkodását gyorsabban elfojtathja. Az a hír, hogy basibozukokat használnak fel, ugylátszik, valóban bizonyul. A portának arra való utalása, hogy a török lakosság és a katonaság el van keseredve a bizottságok üzemelmei miatt, az itt uralkodó nézetek szerint nem mentheti a katonaság kihágásait. A portának energikus rendelkezései és a legszigorúbb büntetésekkel meg kellene fékeznie a lakosság és a csapatok izgatottságát és tulbuzgóságát.

Konstantinápoly, május 10. Mig a konzuli jelentések egybehangzólag konstatálják, hogy Monasztirban a szerbiai eseményeket mohamedánok kezdék, a porta ragaszkodik ahhoz, hogy a bolgárok voltak a kezdők. A váli már két nappal azelőtt nyilvánított erre vonatkozó aggodalmakat és csapaterősítéseket kért. A legutóbbi hivatalos adatok szerint 13 bolgárt öltek meg. A hangulat Monasztirban még izgatott, de az üzleti forgalom ismét megindult.

KÖZGAZDASÁG

A Magyar Gazdaszövetség — Darányi Ignác földmiveltési miniszter nagylelkű áldozatkészsége folytán — elátja az olvasókönyveket ingyen népkönyvtárakkal, tanulságos füzetekkel, lapokkal és folyóiratokkal. Amelyik olvasó a gazdasági ismeretek terjesztését is fel akarja karolni, forduljon a Gazdaszövetség titkári hivatalához (Budapest, VIII. Baross-utca 10.) Amely olvasókönyv május hó közepéig összekötésbe lépnek a Magyar Gazdaszövetségkel azok a június 4-én megartandó közgyűlésen is részt vehetnek s Budapestre kedvezményes vasúti jeggyel utazhatnak; jelentkezni május 20-ig lehet.

Haltányesítés Csongrád közén. Darányi földmiveltési miniszter Csongrád közén részére 200.000 darab talajon szilőpetét küldött ajándékba, miután a tiszai halászat törlendítése érdekében a közgyűlés elhatározta, hogy a holt Tiszában mesterségesen haltenyésztést fog létesíteni. A petéket kosarakba elhelyezve, a napokban eresztették be a holt Tiszába.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Bizottsági tag. Nem igazságos és nem méltányos kivetni a bizottság egyéb tagjainak járulékát arra, aki a propaganda terén sokkal értékebb és intenzívebb munkát végez minden alkalommal, mint mások. A két jegy nem ellenértéke a munkának, tiz

sem az, hiszen megint csak az ügy érdekét szolgálja a tudósító ennek a felhasználása után a beszámolósal. Nem kétszeres, de tízszeres megadótást rejt magában az a látásdolgos egyenlőség, amely a járulékok kivételét önként irányította. Ezenfelül azt is jelzi, hogy a szellemi munkát és a publicitás értékét nem honorálják, ami nagy baj, különösen olyan helyen, ahol a helyi sajtó önzetlen támogatására gyakran szükség van. Ilyen kicsinyes szempontok minden ideális lendületet lelohaszthatnak. Ezt is számba kellett volna venniük, mielőtt az egyszerű osztási műveletet elvégezték. A számtani arány gyakran a legnagyobb aránytalanság, így az az önk esetében is.

Sz. G. Budapest. A szerzők meg szokták engedni. Ha rendszeres munkásságról van szó, tanácsos az ügy finansziális részét előbb elintézni. Természetesen az illetőknek kell írnia.

Déval előfizető. A Szegény Gyermekkert-Egyesület akácia-utcai irodájába címezze a levelet. — 33.421. előfizető. 1. Szegénysorsú szülőik jó előmeneteli gyermekeit támogatni a tandíj fizetésére. 2. Révai Testvérek kiadásában jelent meg. — Semper idem. Az akadémiai értesítő közli az összes pályázatokat; megszerezheti az Akadémia titkári hivatala révén. — Fegyvergyakorlat. 1. Katonai orvosi vizsgálat alá kell vetnie magát. 2. A budakeszi Erzsébet-szematériumnak írjon érte, onnét küldendő mutatót. — M. K. India. A budapesti királyi magyar tudomány-egyetem tanrendje minden szemeszter elején jelenik meg a legutóbbiban is megtalálja az orvoskari ügyeket. Az egyetemen kapható a tanrend hatvan fillérért. — Szegedi gyakornok. A végleges rendezés e részlete még ismeretlen. — Cementgyáros. A kereskedelmi és iparkamara pártoló ajánlásával a kereskedelmi minisztérium esetleg ad segítséget. — R. M. Osztró. 1. A társadalmi közönség alapján szervezett termelési rendszerét jelenti ez értelemben a szocializmus. A demokrácia közvetlenül társadalmi program és csak közvetve politikai. 2. Pártpolitikai különbözőségeket. 3. Nem képviselő. 4. A különböző tárgyakból kell vizsgálni a szerint hogy gimnáziumba vagy reálba akar belépni. — K. M. Budapest. Egyik sem tagja a főrendiháznak. — Japán. 1. Lehet rá mondani, de ennek szubjektív itélkezés az alapja. 2. Fekete. — R. Góddó. A törvény az iskolatartókat kötelezi, hogy a tanítók nyugdíjához megállapított mértékben járuljanak hozzá. A folyó tanévre a fizetés jár. Ha nem kapná, a tanfelügyelőséghez tegyen jelentést. A támogatást a nyugdíjalapból kapja, ebből kap az övezgy is. — Titus. 1. A Berlitz-módszer könyveit megkaphatja Singer és Woliner könyvkereskedésében (Andrássy-ut 10.). 2. Minden kedden délután 3 órakor. — Szép. A kérdés nem világos, szíveskedjék részletesen megírni. — S. E. K. Szokás fogadni ezt esetben az időváltást és helyes ez a szokás. — B. J. Bossány. Ime a sok közül: Gál Gyula, Tollagi Adolf, Szikla Kornél, Rózsáhegyi Kálmán, Ledoiszky Gizella, Fái Szerény, Deli Emma, D. Handel-Beria, Varsányi Irén. — A. J. Palánka. Drogueriákban kapni ilyen anyagot. — Dr. S. F. Az egyetemi felvélek végén szoktak benyujtani a felvételüket, amelynek elintézésére nincs azonban biztos határidő. — R. F. 1901. január 7-ikén történt. — 244148 Jól akkreditált egyesület. Egyebekben valamely tudakozó-irodától kell információt kérnie. — H. M. Szeged. A tözsdéseknek nem csak hogy szabad, de kell is nyitva tartaniuk. A pénzügyigazgatóság és tekintetben megvédi az önk érdekét. — H. 306. Halasztást kell kérnie az iskolai bizonyítvány alapján a sorozás előtt. — A. O. Mór. Jelen kell lennie, de katalogust ritkán olvassanak s így e köteleesség teoretikus értékű. Hosz-

szabb időre a Ház ad engedélyt a távolmaradásra. — Forog. A sorozóbizottsághoz emzendő az iskolai és illetékes bizonyítványival főszerelői folyamodás. — S. J. Boglár. Méltóztassék közlekedni megjelölni, mely számról van szó, és a kiadónival szívesen elküldi. — W. M. Amikor az udvar nincs a fővárosban, délelőtti megtekinthető. — L. L. Eszék. Papírról a zsiros írtat a következő módon lehet eltávolítani. Kevés égetett magnézium vizzel péppé kevernek és ezt a pépet esetleg rákenik a foltos helyre. Mikor a pép a papírra rászáradt, késéssel levakarják vagy puna kefével lekeletik róla. A magnézium magába szívja a zsiradékot s a folt a papírról eltűnik. Ha nem tünik el teljesen, akkor ezt az eljárást meg kell ismételn. — László. Hatvan. Méltóztassék világosan megírni a kérdését. — V. G. A kozmetika és dermatológia területén specialista dr. Weyner Emil (Fürdő-utca 3.) fővárosi orvos. A diagnózist 6 megállapítja s ennek alapján fogjon esetleg hozzá a dologhoz.

A KRONDORFI A LEGJOBB NYELVÉRTŐ GYÓGYVIZ. Image with a person's face and text.

Napirend.

Naptár: Hétfő, május 11. — Róma-katolikus: Mamert. — Protestáns: Árvéd. — Görög-orosz: (április 28.) 9 vértanu. — Zsidó: Ijar 14. Seni hójt. — Nap kelet 1 óra 12 perckor. — Nyugszik: 7 óra 8 perckor. — Hold kelet: 7 óra 5 perckor este. — Nyugszik 4 óra 19 perckor reggel. — Holttöltő 2 óra 18 perckor délután.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor. Nemzeti Múzeum. Természetrajzi tár. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig. Nemzeti kiállítás a Mücsarnokban nyitva 9—6 óráig. Belépődj 1 korona. A Nemzeti Szalon kiállítása nyitva délelőtt 9 órától este 8 óráig. Belépődj 1 korona. Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig. Egyetemi füvészkert az Ulloi-úton délelőtt 7 órától 12 óráig és d. u. 3 órától 8 óráig. Egyetemi könyvtár zárva. Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig. A fővárosi könyvtár (Károly-kört 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. Az aquinumi átalaks és múzeum. Megtekinthető egész nap. III. ker. O-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyierdeku vasut a Pálffy-téről. Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sölyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig. Atlathet a Városligetben nyitva egész nap. Belépődj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatár: V. kerület Vác-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek alánzó kiállítása és kereskedelemörtlencnyitjemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arisztókat is eszközöl) a városipari parcsarnokban (vasár és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi felvezetése (Magyar kereskedelmi részvénársaság) V., Vác-kört 32. szám alatt.

A titkos betegségek alapos gyógyításáról. No sajnálja senki a fáradozást ilyen komoly ügyben. A legújabb külföldön beszertt speciális műszerekkel meg lehet határozni a székelyét, elterjedését, minőségét, kórokozóját: bármily mélyen fejtölte is be magát a kóranyag a szervekbe, vagy a test nedvéibe. Ezen beható vizsgálat alapján teljes bizottsággal meghatározható a betegséget állapotának megfelelő, alapos gyógyításhoz vezető speciális gyógyítási mód is, amelyet mindenki, foglalkozásának megzavarása nélkül, otthon is elvégezhet. Ha valakinek lehetetlen volna megjelenni, akkor csak írja le a baját, amelynek pontos át vizsgálása után megkapja az utasítást és a megfelelő speciális gyógyszereket is — a legnagyobb titoktartás mellett. Leveleibe válaszbeléget mellékeljen. A gyógykezelés befejezése után a leveleket elgetjük, vagy kívánatára mindenki visszakapja azokat. Ilyen tökéletes és hézagpótló hazánkban Dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista, országos hírű intézete (Budapest, VII. Kerepesi-ut 10.), ahol jókaratartó, önzetlen és lelkiismeretesen kaphat mindenki (ugy férfi, mint nő) a neki életéről felvilágosítást, ahol a beteg vére és testnedve megvizsgálunk, idegei megérződnek, az egész szervezet megszabadul a kóranyagoktól és lelki kijnjai is megszűnnek. A mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül, biztos sikerrel, alaposan és gyorsan gyógyítja már sok é a leg- oltványgaltabb esetekben is, a bujakóros sebeket, hüvely- bőllyag, ideg- és hátrénekbajokkal, sérveket, az onferozás és szűlész utóbajait, magánélet, elgyengült fertőzöt (impotenciát), kezdődő elmezavart, aranyerőt, vörhajokat, hörbetegeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére külön vör- terem és külön kijárat van. A rendelést Dr. Palócz öm- magá és egyedül végzi naponta délelőtt 10 órától délután 6 óráig (vasárnap déli 1-ig). Cím: Dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista, Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

MIKSZÁTH KÁLMÁN művei olcsó kiadásban a „Magyar Könyvtár”-ban jelentek meg. Szent Péter esernyője 5 füzet, füze kor. 1.50, kötve kor. 2.30. Jó palóczok füze 60 fillér, kötve 1 korona 20 fill. Tót atyafiak füze 60 fillér, kötve 1 korona 20 fill. Prakovszky, a siket kovács füze 60 fillér, kötve 1 korona 20 fill. Két elbeszélés A homályos ügy. — A táborzsernagy halála. Ára 30 fillér. Uj Zrinyiász ára füze 1 kor. 20 f., kötve 2 kor. 40 f. Kaphatók: Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) es. és kir. udv. könyvkereskedésben Budapest, VI., Andrássy-ut 21. sz.

Az ATHENAEM R-t. kiadásában megjelent: HÁZASSÁGI PEREK ÉS ELJÁRÁS HÁZASSÁGI PEREKBEN. Irtá; KNORR LAJOS ügyvéd, ny. táblai bíró, stb. E könyv egybefoglalja a házassági perekre vonatkozó összes jogszabályokat úgy, hogy annak nemcsak a szakember, hanem a perlekedő házasságok is hasznát vehetik. Ára angol vászonkötésben 2 korona. Kapható az ATHENAEM v. társulatnál (Bpest, VII. ker., Kerepesi-ut 54.) és minden hazai könyvkereskedésben. Legújabb levelező. Legújabb levelező, öngyűvéd és üzleti titok. A kereskedési életben előforduló mindenféle levelek, megüvások, ajánlatok, szerződések stb. mintájait. Ára füze 2 kor., kötve 3 kor. 40 fill. Az öszög özetes beöltődés esetén bérmanive küldet meg. Megrendelhető: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) es. és kir. udvari könyvkereskedésben, Budapest, Andrássy ut 21. szám.

Minden sorsjegynek nyernie kell. Jószív-sorsjegy. Fényerevény 20000 kor. Játékartam 1948-ig. Huzás május hó 15-én. Kapható 24 házi részlettel zártan. Havihozatás 5 darabra 2 korona 98 fillér. 10 " 5 " 76 " 15 " 8 " 74 " Már az első részlet és 35 fillér perki beöltődés ellenében kidom a sorsjegyek sorozat és azamat tartalmú törvényben kiállított részlettel, melynek birtokában a vör az egyedül jatszójogot élvezi. Zártan egyszerre való beöltődésénél 3 részlet nyugtáztatik. Fleissig Sándor bankház BUDAPEST, Erzsébet-kört 2.

Változtatlan JOD-VAS LABDACS BLANCARD és SZORPJE SÁP-KÖR ANGOL-KÖR HALVÁNSÁG GÖRVELY-KÖR VÉRSEZEGÉNYESÉG ellen. BLANCARD, 40, Rue Bonaparte, Paris.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Hétfő, 1903. május hó 11-én. Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1903. május hó 11-én.

II. Rákóczy Ferenc fogsága.

Eredeti dráma 5 felvonásban. Irta: Szigligeti Edé

Személyek:

- Zrínyi I. Jászapostyán Longueval Körösmarosi Rákóczy Beregi Liebmann Mihályfi Károly Hetényi Olivér Széke Amália Hegyesi P. Knechtius Vizvári Kolonics Egressy Gróf Bercevényi Szacsavay Gróf Buccellini Gyenes Vay P.ffy

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Hétfő, 1903. május hó 11-én. Fedák Sári k. a. mint vendég.

Forgószél k. a.

Énekes boház 3 felvonásban. Irta Kratz és Stobitzer Fordította Beóhly László. Zenéjét összegyűjtötte Kún László.

Személyek:

- Paul Roland Balassa Liane Fedák S. Aurelie Nikó Ravelin Lebardieu Hegedűs Blanche Hegedűsné Claire Rostagni Serigne Tapóczai Gaston Tanay Dubois Vendrei

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Hétfő, 1903. május hó 11-én.

Kínai mézesetek.

Nagy operett 3 felvonásban. Irta George Dance, Fordította Fái J. Béla és Faragó Jenő. Zenéjét szerző Howard Talbot.

Személyek:

- Hang-Csao Nyárai Fi-Fi Küry Zu-Zu Szentmiklósy Mi-Mi Dellinó Csipi-Csop Ujvári Florio Balázs Hi-Lung Solymsói Violet Sárvári Sámuel Kovács M. Hatterton Szirmai Mary Kápolnai Mrs. Brown Láng

Kezdeté 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1903. május hó 11-én.

A drótoztót.

Nagy operette előjátékkal, 2 felvonásban. Irta Leon Viktor. Fordították Ruttkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerzte Lehar Ferenc.

Személyek:

- Günther Boross Pfefferkorn Sziklai Mici Kornai Zeuska Szenygyörgyi Jankó Rubos Milos Ráthonyi

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1903. május hó 11-én.

Horváth Zoltán szimfóniájának vizsgálati előadása.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

FÓVAROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1903. május hó 11-én.

II. Rákóczy Ferenc fogsága.

Eredeti dráma 5 felvonásban. Irta Szigligeti. Kezdeté 7 1/2 órakor.

UJSZÍNHÁZ.

Hétfő, 1903. május hó 11-én.

Primadonna.

Énekes boház 3 felvonásban. Irta Kövessy Albert. Kezdeté 8 órakor.

Országos Magy. Képzőművészeti-Társulat

TAVASZI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS

a városligeti műcsarnokban.

1903. április 1-től 1903. május 15-ig.

Nyitva déliótt 9-ótt délután 4 óráig.

Csütörtökön este 11-ig zenésítty. VAVAVAVA Buffet.

Bélpétdij 1 kor. AAV Vasárnap délutáni 1 óratól 40 fill.

Színházak heti műsora.

Table with 5 columns: M. kir. Operaház, Nemzeti színház, Vigzínház, Népszínház, Magyar színház. Rows include dates from Kedd to Vasárnap and plays like Rigoletto, Monna Vanna, A troubadour, Regényesek Nyári zivatar, A próféta, A nők barátja, Ibojafaló, A bajzókó Parasztcseület.

FRANCIA GUMMI a legfinomabb kútoniességűek, legelőcsőbb árúkat kaphatók. WEINFELD VILMOS-nál Budapest, VII., Erzsébet-körút 56/b. szám. Uj! Villamos zseblámpa drbja 2 frt.

FOVAROSI ORFEUM Waldmann Imre igazgató Nagymező-utca 17. AGA rejtelmes lebegését még mindig őrjási érdeklődés kíséri. Az 5 délamerikai néger táncos az egészen új fényes májusi műsor.

Szepességi len-ipari! Wein Károly és Társai vászón- és asztalcomú-gyárosok Budapesti főraktára: IV., Koronahereg-ú. 8. Ajánljuk birneves szepességi vászón, minden eszákmba vágó gyártmányainkat. Minden darab gyártáinkból származó árúeozon védjeggyel látjuk el.

Szállítunk utánvétellel a monarchia minden állomására költségmentes csomagolásal! legfinomabb régi horvát uradalmi szilvóriumet. Hinkó Kaufmann & Co. Zágráb, Horvátország.

A mese. Áhitattal gondolunk azokra a pilanatokra amidőn gyermekorunkban mesemondással gyűjtötták fel képezeletünk tarka világát. A grómok, a tündérek, a sárkányok benépesítették a lelkünket, és hitünk jó és rossz tündérében. A mese azért van ránk olyan hatással, mert a magva mindig valóság és redésen tanulságos. Az életben is így van a dolog. Hallunk főnyereményekről heszélni, de nem hiszünk bennük, de ha arról van szó, hogy a Hecht bankháznál nyerték, rögtön felismerjük, hogy itt a mese birodalma a valósággal határos, mert köztudomás, hogy ott tényleg igen sok nagy főnyereményt nyertek. Vásároljon tehát osztálysorsjegyet a Hecht bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. szám. Huzás május 22, és 23. Egész sorsjegyet 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 korona 50 fillér.

LIPIK Szlavóniában, I. rendű fürdőhely. Egyetlen jód tartalmu alkalikus hőforrás (64° C.) a kontinensen. A lonjavóvilgy vasút állomása (Dugosellon át). Azonkívül Pakrac-Lipik celi vasút állomása (Zónatarifa). Kiténtette: Budapest, Bécs, London, Réma, Brüsszel. Fényesen berendezett gyógyterem, kávéház és ét-termek, nagyszabásu park, fedett sétány, térzene kiténtő gyógyszállodák, katonatiszti gyógyház, gyermekszanatórium, pompásan berendezett fürdőpátelek, villamos világítás. Felülmulhatlan hatásu gyomor-, bél- és gégehurutnál, köszvény és oszozs bajoknál, ischiásnál, csontbajoknál, mindennemű hurutos bántalmaknál, valamint minden mirigy- és vérbetegségnél. A fürdőidény alatt 8 kiváló orvos rendel. Lipiki hévíz széküldése egyenesen a forrásból, továbbá Édeskút L. cégtől Budapesten, valamint ifj. Ungar S. cégtől Bécsben. Lipiki forrású közvetlen a fürdőigazgatóságnál rendelhető. Bővebb felvilágosítással szolgál a fürdőigazgatóság.

INGATLAN-okra évi 4 százalékra szavaztat meg JELZÁLOG-köicsönt a helyszinén megállapított FORGALMI-érték 75%-ig a Gurré Ferenc-féle INTÉZET, Budapest, VI., Váczi-körút 39. szám.

A nyári idény kézeledtével mindennemű sznyegre, szörme-ruhára és árakra előleket ad a Budapesti takarékpénztár zálogkölcsön-grünberger Armin Béla IV. Váci-utca 30. L. om. 23

Ha sok pénzt akar nyerni, válasszon m-gának egy szerezéscszámot az alábbi osztálysorsjegyekből és küldjön rögtön postautalványon teltszép szerint. Szlesinger J. Társa, bankházhoz, Budapest, V., Váci-körút 30. sz. Ahol előtől kápis a május 22. és 23-ra szóló sorsjegyet a következő szerencsészekből: 4691-700, 8731-45, 9031, 75, 10941-30, 13126-35, 23026-30, 31036-40, 37426-30, 38076-100, 68201-25, 91276-300. A következő osztályok árának költségeit beiktadására postacékkal küld a bank.

Osztálysorsjegyv-evőknek, eredeti sorsjegyek legmesszebbmenő biztonságot 14 millió 459.000 korona készpénzzel. A legtöbb főnyereményt eddig nálunk vásárolt sorsjegyekkel nyerték. Az első osztályu eredeti sorsjegyek árai: Egész a kor. ... 12-; Negyed a kor. ... 3-; Fél ... 6-; Nyolcad ... 150 Huzás máj f. é. május 22. és 23-án.

NEMZETI PÉNZVÁLTÓ RÉSZÉNY-TÁRSASÁG. BUDAPESTEN, V., Gizella-tér I. szám. (Haas-palota). Sürgőnyeim: NEMZETI PÉNZVÁLTÓ BUDAPEST.

LIPIK Szlavóniában, I. rendű fürdőhely. Egyetlen jód tartalmu alkalikus hőforrás (64° C.) a kontinensen. A lonjavóvilgy vasút állomása (Dugosellon át). Azonkívül Pakrac-Lipik celi vasút állomása (Zónatarifa). Kiténtette: Budapest, Bécs, London, Réma, Brüsszel. Fényesen berendezett gyógyterem, kávéház és ét-termek, nagyszabásu park, fedett sétány, térzene kiténtő gyógyszállodák, katonatiszti gyógyház, gyermekszanatórium, pompásan berendezett fürdőpátelek, villamos világítás. Felülmulhatlan hatásu gyomor-, bél- és gégehurutnál, köszvény és oszozs bajoknál, ischiásnál, csontbajoknál, mindennemű hurutos bántalmaknál, valamint minden mirigy- és vérbetegségnél. A fürdőidény alatt 8 kiváló orvos rendel. Lipiki hévíz széküldése egyenesen a forrásból, továbbá Édeskút L. cégtől Budapesten, valamint ifj. Ungar S. cégtől Bécsben. Lipiki forrású közvetlen a fürdőigazgatóságnál rendelhető. Bővebb felvilágosítással szolgál a fürdőigazgatóság.